Vsetín ve znamení moravsko-české vzájemnosti

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST

Zakladatel profesor Ing. Břetislav Chvála, doktor technických věd (DrSc.)

MĚSÍČNÍK SLOVANSKÉHO VÝBORU ČR | ROČNÍK XIV | ČÍSLO 148, LISTOPAD 2011 | CENA 8 Kč

Dnes v čísle

„ODKAZ DR. BENEŠE" JE PODVRHEM
Napsal to v Národním osvobození doc. Karel Novotný (s. 2)

DOPIS, KTERÝ SI ZASLUHUJE NAŠI POZORNOST
Komentář Miloše Proška (s. 2)

POLSKÉ VOLBY PRO TUSKA
Podrobnosti má Mirko Svoboda (s. 3)

KAM MÍŘÍ „VÝCHODNÍ PARTNERSTVÍ"?
Karel Dostál tvrdí, že na Západ (s. 4)

SRBSKO: KAM LZE USTOUPIT
Co napověděl slovenský časopis Dimenze (s. 5)

ČECH BULHARSKÝM KLASIKEM
Jiří Stano o českém malíři Janu Mrkvičkovi (s. 6)

MOSKVA SE NEDALA
Před 70 lety ztroskotal hitlerovský plán dobýt Moskvu (s. 7)

Slovanská lípa v srdci Valašska

VSETÍN (Slovanská vzájemnost) – Vpravdě tak: ve znamení moravsko-české vzájemnosti proběhl 15. října ve Vsetíně v restauraci Bečva Slovanský aktiv, pořádaný poprvé na Moravě. Mezi jeho více než devadesáti účastníky převládali Moravané (60), na třicet bylo ze západní poloviny naší vlasti, z Prahy, ale i ze Semilska, Plzně, Chomutova, Tábora, Královéhradecka aj.

Také Jan Minář, předseda SV ČR, veskrze případně připomněl kořeny našeho státu, když ve svém projevu zašel až do časů Velké Moravy a jistě k překvapení mnohých uvedl, že tímto historickým pojmem zamýšlel prezident T. G. Masaryk nazvat nově vzniklý stát.

Na počest aktivu byla ve Vsetíně vysazena slovanská lípa, kterých právě na Moravě, jak zdůraznil v diskusi Josef Liška z Prostějova, bylo již vysazeno na dvacet, především zásluhou Vlasteneckého sdružení antifašistů.

Sympatickou organizátorkou aktivu, a tedy jeho hrdinkou, byla Vlasta Babovcová, delegátka kyjevského sjezdu, které předseda SV ČR za všeobecného potlesku předal pamětní medaili Františka Palackého, ostatně moravského rodáka. Za spolupráci se SV ČR ji předal i poslankyni Kateřině Konečné, která se při této příležitosti vyznala i z toho, že všeobecný odpor českého lidu k bombardování Srbska a odtržení Kosova od něj byl pro ni startem do „velké politiky".

Na počest prvního slovanského aktivu na Moravě byla vysazena slovanská lípa i ve Vsetíně *Foto Pavel Rejf*

Ve svém projevu měl Jan Minář na srdci i na jazyku mnoho událostí, k nimž v životě našeho sdružení došlo od loňského všeslovanského sjezdu v Kyjevě. Při jejich rekapitulaci vřelými slovy ocenil rozvoj spolupráce s dalšími vlasteneckými sdruženími, zejména s Klubem českého pohraničí a také s Českým svazem bojovníků za svobodu, jejíž předsedkyni Anděle Dvořákové, žel nedávno zemřelé, složil oprávněnou poklonu.

Předseda vřelými slovy ocenil i činnost mnoha aktivistů SV a předal jim jako znak uznání pamětní listy.

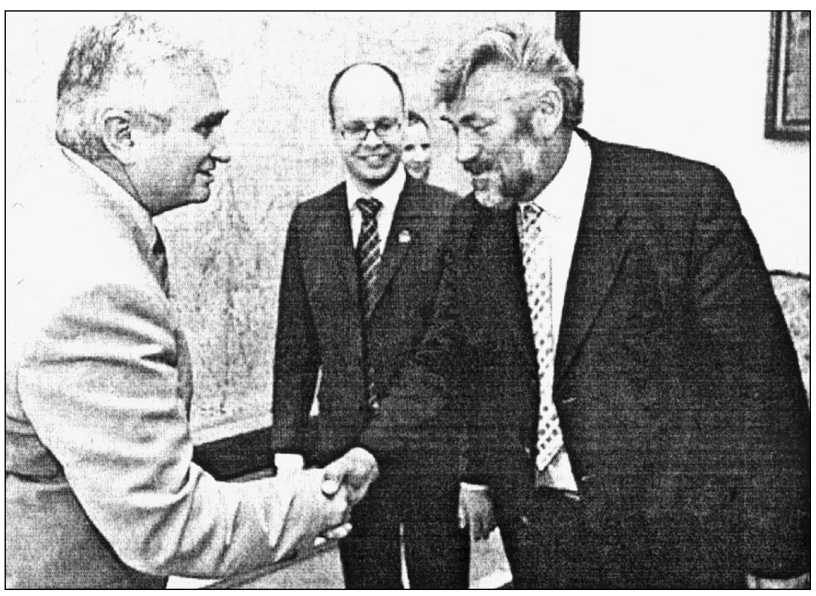
(Dokončení na s. 2)

Delegace Domowiny v Čechách

Na pozvání Senátu navštívila ČR v červnu delegace Lužických Srbů vedená předsedou Domowiny Dawidem Statnikem, doprovázeném jednatelem Domowiny Bjarnatem Cyžem a zástupkyní pro lužickosrbský jazyk Jadwigou Kaulfürstowou z jazykového projektu Witaj. V Praze přijal hosty předseda Senátu Milan Štěch, delegaci doprovázel mladoboleslavský senátor Jaromír Jermář.

Na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy se hosté setkali s ředitelem sekce mezinárodních vztahů a evropských záležitostí Jindřichem Fryčem. Zde Lužičtí Srbové poděkovali za pomoc, kterou Česká republika poskytuje lužickosrbským přátelům. Hostům bylo přislíbeno pokračování stipendií pro pět lužickosrbských studentů na Letní škole slovanských studií. Lužičtí Srbové mají možnost využívat stipendia na českých vysokých školách obdobně jako naši krajané žijící kdekoliv ve světě.

Podle časopisu Od Ještědu k Troskám setkala se delegace s představiteli obce Jabkenice, kde před časem stovky lužickosrbských dětí trávily prázdniny ve zdejším táborovém areálu. V Českém ráji vystoupili hosté i na vrcholek Mužský, na kterém se v roce 1933 konala velká manifestace na obranu Lužických Srbů věznených nacisty. Hosté pobývali také v Libereckém kraji, kde s nimi zástupci různých sdružení domlouvali náměty na spolupráci mezi dětskými soubory, školami, sportovci apod. **(SV)**

Předseda Senátu Milan Štěch (vlevo) se srdečně zdraví s předsedou Domowiny Dawidem Statnikem *(Foto časopis Od Ještědu k Troskám)*

JAN CHODSKÝ
Bilanční

České fabriky a banky,
obchody a lány
za dvacet let za pakatel
byly rozprodány.

Nedivme se proto, že nám
na všem dluhy váznou,
a že máme státní kasu
ustavičně prázdnou.

Po zlodějském výprodeji
naděje moc není,
škrty na žebráckých platech
sotva něco změní!

(Autor je dlouholetým epigramatikem časopisu Lípa vydávaném VNK)

Kyjev: Zatím nejasnosti

KYJEV (SV) – Bývalá ukrajinská premiérka Julie Tymošenková byla 11. října za překročení pravomocí při sjednávání plynárenské dohody s Ruskem odsouzena k sedmi letům vězení a k uhrazení způsobené škody v přepočtu 3,4 miliardy korun.

Kolem této otázky bylo však do uzávěrky tohoto čísla mnoho odporujících informací. Jedna z nich pravila, že ukrajinský parlament připravuje novelu zákona, která by vyloučila hospodářské delikty ze seznamu kriminálních činů trestaných vězením a rozsudek by omezila jen na pokutu ne nižší než výše škody. Tak by expremiérka podle ČTK mohla být osvobozena, což ukrajinský prezident Viktor Janukovyč později vyloučil.

Není nezajímavý ani fakt, že ukrajinsko-ruská smlouva, kolem které se případ točil, stanovila zvýšení ceny plynu, a to ze 179,5 dolaru na 232,9 dolaru za 1000 kubických metrů.

Ruské ministerstvo zahraničí po vynesení verdiktu vydalo prohlášení, podle něhož má rozsudek protiruský podtext a je pokusem jednostranně vyvést rusko-ukrajinská jednání o dodávkách plynu z „dohodnutého právního rámce". Smlouva, kvůli které Tymošenková stanula před soudem, podepsal z ruské strany V. V. Putin, byla podle tohoto prohlášení označena za právně nezávadnou a proces označen za součást snahy Kyjeva dojednat nový, výhodnější dovozní tarif.

Vývoj v této složité otázce dále sledujeme.

Tusk v Polsku podruhé

VARŠAVA (SV) – Polský premiér Donald Tusk, předseda Občanské platformy (OP), se stal prvním politikem své země, který povede vládu ve dvou funkčních obdobích za sebou. Rozhodly o tom parlamentní volby 9. října, v kterých OP získala téměř 34 % hlasů, čímž porazila svého hlavního konkurenta – stranu Jaroslawa Kaczyńského Právo a spravedlnost, jež zaznamenala 30 % hlasů. Staronová Tuskova vládní koalice (OP a Polská strana lidová obsadila ve 460členném Sejmu většinu přes 235 křesel. Do Sejmu se dostal i Svaz demokratické levice a nováček Palikotovo hnutí, kritik polského katolického duchovenstva.

(Podrobnosti na s. 3)

Neušlo nám

KRONIKA

- **30. září –** Ve Varšavě se konala pracovní schůzka tzv. východního partnerství – Ukrajiny, Ázerbájdžánu, Moldavska, Gruzie, Arménie (bez Běloruska) a představitelů EU.
- **3. října –** Ministerstvo financí ČR zahájilo prodej státních dluhopisů z desetimiliardové zkušební emise, kterou si chce stát vypůjčit od občanů deset miliard korun, pro úspěch byla tato částka navýšena na dvacet miliard.
- **4. října –** Ruský prezident V. V. Putin navrhl (v článku v listu Izvestija) vytvoření Euroasijské unie.
- **11. října –** Slovenská vláda Ivety Radičové neobdržela při hlasování o důvěře o tzv. eurovalu většinu a padla.
- **24. října –** ČT2 začala vysílat osmidílný seriál Velká vlastenecká.

Pokrokáři podle Klause

Naposledy (zřejmě) toto slovo používali rakousko-uherští reakcionáři v jejich svatém boji s tehdejší opozicí. Nejnověji ovšem po něm sáhl Václav Klaus, a to ve svém projevu na svatováclavských slavnostech 28. září. Použil tento termín s jistým pohrdáním a odsouzením. Ve Slovníku jazyka českého Františka Trávníčka se o tomto slově mj. dovídáme, že pokrokář je sice stoupenec pokroku, ale slovo je chápáno „někdy s hanlivým odstínem". Reagoval v tomto duchu i Jiří Hanák v Právu, když poznamenal, že „pokrokář" má v češtině význam odsuzující, ba skoro urážlivý. Je to prý jen uhlazenější podoba na slovo „socan". A v Klausově případě šlo nesporně o jeho boj s pokrokáři a socany, čili se stoupenci sociálního pokroku. Ať tak, či onak, má toto slovo zabarvení politické. Panu prezidentu rozhodně body nepřineslo.

(Pokračování rubriky na s. 2 a dále)

Neušlo nám

■ Miliardář usvědčuje

Veřejná (v září) vystoupení miliardáře Andreje Babiše, prý největšího soukromého zaměstnavatele v Česku, majitele holdingu Agrofert (200 firem), byla pro někoho opravdovou senzací. Časopis Týden (č. 39) o tom napsal: „Říká, že u nás byly překonány všechny hranice špíny... Kritizuje prezidenta Klause za to, že bagatelizuje korupci v Česku. Odkdy se situace prudce zhoršila? ‚Kryje se to zhruba s nástupem **Pavla Béma** a jeho přítele pana **Janouška** na pražský magistrát. A s příchodem pana **Topolánka** do vlády s **Markem Dalíkem** a **Alešem Řebíčkem.** Od jejich působení jsou resorty dopravy a životního prostředí a také státní firma ČEZ pod vedením **Martina Romana** považovány spolu s pražským magistrátem co do rozsahu korupce za nejvíc tunelované subjekty‘.“ Časopis Týden (autor Martin Fendrych) dodává: „Pokud jde o korupci, hůř už asi být nemůže, víc už se zřejmě krást nedá. V tom jsme na vrcholu.“ První ohlas však už je tady: premiér Petr Nečas zbavil Martina Romana funkce šéfa firmy ČEZ. Udělal ho předsedou dozorčí rady ČEZ s platem 105 000 Kč měsíčně. Kdysi se tomu říkalo „vykopnout nahoru“.

■ 31. knížka Dagmar Štětinové

Spisovatelka Dagmar Štětinová, zakládající členka Slovanského výboru ČR a autorka našeho časopisu, se mohla letos potěšit novým přírůstkem do své knihovny, když jí v Praze opakovaně pro úspěch vyšly její **Pražské pověsti, zkazky a legendy,** které sama ilustrovala. Knížce předcházel v roce 2010 román **Ten druhý**, o kterém už dříve referovala Slovanská vzájemnost. Připomeňme, že autorka vydala celkem 31 knih. Literárně začala působit v Českém rozhlase, pro který napsala řadu literárně hudebních pásem, jako např. o Elišce Krásnohorské, Jiřím Wolkerovi, Vítězslavu Hálkovi, Josefu Kajetánu Tylovi apod. Členové redakční rady SV jí jako své kolegyni k nejnovější knížce upřímně blahopřejí.

■ Odmítnutá provokace

Pětka, informační měsíčník pro občany Prahy 5, ve svém 8. čísle (2011) informuje, že úřady této pražské části odmítly novou provokaci sochaře Davida Černého, který se pokoušel umístit na plochu, kde kdysi stál tank 23, zlomek tohoto obrněnce pod názvem „Deset deka tanku“. Identické torzo tanku už dříve Černý na tento pozemek propašoval, ovšem bez povolení. Úřady Prahy odmítly tuto novou provokaci s odůvodněním, že pozemek je veden jako zeleň. Aspoň že tak.

■ Prostějovský večerník jako Goebbels

I srbský tisk si všiml, že Prostějovský večerník se v článku redaktora Kadlece nevybíravě „otřel“ o památku Josipa Tita, hrdiny národněosvobozenecké války národů Jugoslávie proti nacistům. Bělehradská organizace Centrum Tito vydala k tomu toto prohlášení: „Protestujeme proti hanobení Josipa Broze Tita v českém listu Prostějovský večerník. Přirovnání osobnosti našeho hrdiny boje proti fašismu, maršála Tita, ke zločincům, vrahům nebo teroristům připomíná slovník ustašovců nebo jiných fašizoidních živlů.“ Teroristy nazýval jugoslávské partyzány neblahé paměti jakýsi Goebbels. Jeho slovník se zřejmě zalíbil i panu Kadlecovi. Je to ostuda české žurnalistiky. Jinak jeho pomluvu nelze nazvat.

■ Zamlčený fakt

Bulletin Křesťanský dialog uvádí, že média u nás (zřejmě na pokyn zvenčí) umlčela fakta o příkladné ukázce občanské revoluce, která se odehrála před časem (v roce 2008) na Islandu, kde občané donutili vládu odstoupit, znárodnit hlavní banku, vyhlásit obecné referendum a pozatýkat lidi odpovědné za krizi a přepsat ústavu. V nové ústavě bylo zakotveno, že občan je hlavním politickým protagonistou, nikoliv politik. Vláda byla donucena k tomu, aby zahájila vyšetřování, které má vyřešit právní odpovědnost státních představitelů za krizi, k zatčení několika vedoucích bankéřů a manažerů skutečně došlo. Bojkot těchto informací o Islandu byl striktně dodržován tisíci novináři v rámci veškerého evropského tisku, dodává Křesťanský dialog.

Stránku 1. a 2. připravil a redigoval Zdeněk Hoření.

U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA ● U NÁS DOMA

Slovanská lípa v srdci Valašska

(Dokončení ze s. 1)

Aktiv přijal jediný dokument, jímž je prohlášení, které reagovalo na dopis brněnských občanských sdružení, uveřejněný ve SV shodou okolností v minulém čísle. Z prohlášení mj. citujeme:

„Aktiv sdílí názor vyjádřený v tomto dopisu, že opravdu není důvod, proč by brněnské oslavy osvobození, stejně jako oslavy i v jiných větších městech ČR, nemohly probíhat obdobným pro veřejnost důstojným způsobem, jak jsme toho už řadu let svědky zejména v Plzni, ale zčásti také v Ostravě či Opavě.

Plně by to odpovídalo úctě k výročí bojů za svobodu naší země a k roli, kterou v našich národních dějinách sehrály na jaře roku 1945 armády spojeneckých zemí protihitlerovské koalice, zejména pak Rudá armáda.

Brněnský dopis překračuje v tomto směru hranice jihomoravské metropole, i v celostátním měřítku může přispět k vyvolání podobných iniciativ, které Slovanský výbor ČR plně podporuje.“

Aktiv proto doporučil předsednictvu SV ČR zaslat text zmíněného dopisu i primátorům dalších větších českých a moravských měst a také ústavním činitelům, především prezidentu republiky, vládě a parlamentu.

Aktiv ve Vsetíně spolu s Vlastou Babovcovou uvítal jménem městského zastupitelstva Zdeněk Vejpustek, sám člen KČP. A Jan Zubíček, veterán 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky, dobrým slovem vzpomněl našeho kolegu a valašského rodáka Jana Ondrovčáka, který vyvinul mnoho úsilí o zachování památky na činy této největší české partyzánské jednotky. Zdeněk Vejpustek smutně konstatoval, že v místním zámku bylo po převratu zničeno muzeum partyzánské brigády, nyní však konečně dochází k pokusu znovu jej obnovit. Slavnostně byla předána členská legitimace šestnáctileté studentce Zlatě Tabakové z Prahy, která sem přijela s babičkou Julií Masopustovou.

Člen předsednictva SV ČR Mirko Svoboda podal aktivu informaci o nedávném světovém kongresu mezinárodní organizace, která již v prvních letech SSSR podporovala solidaritu a přátelství se sovětským lidem a v tomto duchu pokračuje v činnosti dosud. Kongres se konal v Torontu.

Vladimír Šaur z Brna navázal v diskusi na svůj článek ve SV pod titulkem O Slovanech šiřme pravdu a svěřil se s kritikou na adresu jedné glosy ze SV č. 146 (Do wehrmachtu nahnáno 12 000 Čechů).

Vsetín, restaurace Bečva, 15. října 2011 *(Foto Pavel Reif)*

Luděk Loukota z Plzně se pochlubil, že při volné distribuci SV začínal kdysi s padesáti výtisky, dnes už se mu daří prodávat až osmdesát kusů.

V diskusi vystoupili i Karel Dostál, Jana Vacková, Miroslav Dvořák z Tábora, Květa Verešová z Liberce, Marta Svobodová z Hradce Králové, Vendula Králová z Příbramska, Jiří Varga z Valašského Meziříčí, Igor Mečejovský z Ostravy a další.

Aktiv řídil Vladimír Mlejnecký.

Slovanský aktiv (po jistém zpoždění pražského autobusu) zahájila píseň Hej Slované a ukončila československá hymna. **(zh)**

Tato výzva si zaslouží (nejen) uznání

Komentujeme

Dosah i mravní základ, étos dopisu, který jsme pod titulkem **Jak oslavit výročí osvobození** zveřejnili na této straně v minulém čísle, vyvěrá z jeho celkového záměru: autoři i signatáři tohoto dopisu – členové brněnského občanského sdružení Ochrana památníků osvoboditelů z roku 1945 – se v něm obrátili na svého primátora s myšlenkami, náměty, návrhy, informacemi a žádostmi, jež mají ve svém celku přispět k neformálním, důstojným oslavám výročí osvobození Brna a celé jižní Moravy – k připomenutí nesporných zásluh těch, kteří se na osvoboditelské misi 2. ukrajinského frontu Rudé armády podíleli.

Tomuto poselství musí ovšem člověk dobře porozumět – vskutku z něho pryští mravní výzva: na nikoho, komu vděčíme za svůj život, nelze zapomenout! Právě tak jsme pochopili jeho obsah. Máme tu před sebou pečlivě propracovaný, myšlenkově náročný, argumenty podložený a – jak novináři v takových případech někdy říkají – exkluzivní dokument. Byl napsán opravdově – řečeno obrazně i doslova – rozumem i srdcem.

Sdílíme názor vyjádřený v tomto poselství: **opravdu není důvod, proč by nemohly brněnské oslavy probíhat obdobným způsobem, jak jsme toho už řadu let svědky zejména v Plzni, ale zčásti také v Ostravě, Opavě či v jiných místech!** Brněnský dopis překračuje v tomto směru „pouhé“ hranice jihomoravské metropole. I v celostátním měřítku může přispět k iniciaci obdobných aktivit, jež ve svém celku vyústí v důstojné a jednostrannosti prosté připomenutí výročí osvobození. Zaslouží si tedy nejen uznání, ale především následování.

Řekl bych, že v prvé řadě se tato výzva týká našeho hlavního města. Především Praha, Brno, Plzeň, Ostrava, Opava jsou rozhodujícími centry, kde lze očekávat, v souladu s historickou pravdou, co nejvýraznější, důstojné, lidem blízké oslavy výročí našeho osvobození...

Kolik úsilí bude třeba v uvedených souvislostech vynaložit, to svým způsobem signalizuje i dopis sociálně kulturního úseku Magistrátu města Brna – tedy toho pracoviště, jež bylo pověřeno brněnským primátorem, aby na návrhy zdejšího občanského sdružení reagovalo. Odpověď zmíněného úseku jsme otiskli v našem minulém čísle na stránce Listárny. Jistě, obsahuje řadu informací, stanovisek i výhrad. Aniž bych však komukoli vnucoval svůj názor, nezastírám, že po přečtení magistrátní odpovědi se mne zejména v určitých částech zmocnil pocit **jakési plochosti, úřednosti, poměrně malé zainteresovanosti.** Výsadní kompetenci brněnského primátora samozřejmě je rozhodnout, koho odpovědí na ten či onen dopis pověří. Z dopisu pověřeného úseku však nikterak nevyplynulo (a jistě ani vyplynout nemohlo), jak primátor Roman Onderka naložil (či naloží) s výslovně uvedenou žádostí občanského sdružení, aby předložené návrhy byly posouzeny v Radě města Brna.

Budiž rovněž řečeno, že brněnské občanské sdružení se před drahným časem obrátilo svým dalším dopisem i na primátora hlavního města Prahy Bohuslava Svobodu. Kromě dalších stanovisek v něm naši brněnští přátelé doporučili, v návaznosti na instalaci amerického tanku Sherman v Plzni, aby bylo přehodnoceno někdejší rozhodnutí o odstranění sovětského tanku 23 z náměstí na pražském Smíchově. Jak uvedli, tehdy se argumentovalo, že tank přece není symbolem míru. Plzeňský krok tento názor vyvrací a ukazuje, jak to ostatně potvrzují i zkušenosti z řady měst v Evropě, že tank nepochybně může být i symbolem vítězství nad zlem, jakým bylo hitlerovské Německo.

Ačkoli odpověď Bohuslava Svobody se – ve srovnání s ubezpečením, jež vyplynulo z dopisu podepsaného v červenci ředitelkou odboru Kancelář primátora – poněkud opožďuje, jsme připraveni dále se podílet i na této iniciativě.

Jistě se pak dostaneme i k dalšímu tématu – k osudu památníku umístěného v pražských Vrchlického sadech, jemuž vévodí sousoší Sbratření, dílo národního umělce Karla Pokorného. Aniž bych zabíhal nyní do podrobností, stav tohoto památníku je vskutku alarmující – mírně řečeno, ostudný. Brněnská iniciativa nám leccos říká i v této souvislosti.

Dobře si uvědomujeme, že jedině v našem vědomí ukotvené dějiny (k čemuž ochrana památníků osvoboditelů svým působením nesporně přispívá) mohou zejména mladou generaci vést k společensky potřebným krokům do budoucnosti. **Miloš Prošek**

Byli jsme u toho

● **Historickou bitvu v Dukelském průsmyku** připomněly 4. října v Ruském středisku vědy a kultury Klub Rusko a Společnost Ludvíka Svobody. Slovo o významu této historické události, která se víže k 6. říjnu 1944, pronesli Zdeněk Zbytek, předseda Klubu Rusko, poslanec Vojtěch Filip, Anatolij Agapov, rada ruského velvyslanectví, Valentin Špak, rada běloruského velvyslanectví, a Ludvík Engel, místopředseda Společnosti Ludvíka Svobody. Mezi hosty slavnostního shromáždění byl i Jan Minář jménem SV ČR.

● **Výročí založení Československa** oslavili stoupenci slovanské vzájemnosti 28. října tradičně u sochy Edvarda Beneše před Ministerstvem zahraničních věcí ČR (prostor u pomníku T. G. Masaryka byl obsazen jinými oficialitami). K účastníkům shromáždění promluvil Jan Minář, předseda SV ČR.

● **Pamětní deska připomínající vraždu Jaroslava Honzátka** byla v Čelákovicích 28. září z iniciativy KČP a KSČM opět obnovena na původním místě, a to i za účasti nezařazeného poslance (původně Věci veřejné) Stanislava Humla. Příslušníka SNB Jaroslava Honzátka před 60 lety v Čelákovicích omámila teroristická skupina bratří Mašínů a poté ho zavraždila.

● **Kosovo – základna pro distribuci drog pro Evropu.** Kvůli porušování lidských práv v Kosovu protestovali pod tímto heslem 11. října stoupenci sdružení Přátelé Srbů na Kosovu před pražským Žofínem, kde jednalo „havlovské“ Fórum 2000 za účasti prezidentky Kosova.

Věra Beranová v čele VNK

Doc. PhDr. Věra Beranová, CSc., narozená 2. dubna 1947 v Olomouci, se stala novou předsedkyní občanského sdružení Výbor národní kultury (VNK). Rozhodlo tak 22. června představenstvo VNK poté, když vyhovělo žádosti dosavadní dlouholeté předsedkyně prof. Jarmily Vrchotové-Pátové, CSc., o uvolnění z této funkce.

Věra Beranová je estetička a kunsthistorička, zaměřující se na vývoj estetického myšlení v Čechách. VNK podle ní se bude i nadále orientovat na tvorbu výtvarnou, literární, hudební a divadelní, bude trvale poskytovat platformu pro debaty na aktuální témata doby, umožňovat odborné i širší veřejnosti vyjádřit se k těm nejaktuálnějším problémům kultury a společnosti.

Prokazatelný podvrh

Národní osvobození (NO), čtrnáctideník Českého svazu bojovníků za svobodu, označil v čísle 21/2011 za „prokazatelný podvrh“ text, který v posledních letech byl vydáván za „odkaz prezidenta ČSR dr. Edvarda Beneše“, údajně podepsaný 11. května 1947 a v poslední době dvakrát uveřejněný na stránkách NO, ale dříve i jinde.

Podvržený text obsahuje mnoho věcných omylů, z nichž snad nejevidentnější tvrdí, že dekrety prezidenta Beneše byly vydány „z rozhodnutí vítězných mocností druhé světové války“. Historickým faktem je, že tyto dekrety byly vydávány od roku 1940 po 28. říjen 1945 jako čs. svrchované zákony. Podobných nehorázností je v podvrhu povícero.

Doc. Karel Novotný, DrSc., místopředseda Společnosti Edvarda Beneše, za možné autory podvrhu označuje na stránkách NO činitele Republikánské strany dr. Sládka, jejímž jménem je ozvučil v Poslanecké sněmovně exposlanec Jan Vik 20. ledna 1998, těsně před volbou českého prezidenta. V podvrhu šlo zejména o účelově formulované a diletantsky zkreslené, ale v naší veřejnosti stále živé otázky odsunu.

NO zdůrazňuje, že podvrh nelze zaměňovat za skutečný odkaz prezidenta Beneše z jeho projevu z 14. prosince 1945, v kterém náš prozíravý státník upozorňuje českou veřejnost na nebezpečí, že ty síly, které mají na svědomí okupaci naší vlasti, „přijdou opět, aby od očišťování přešly k útoku (...) na naši svobodu národní a lidskou“.

Historická pravda našich dějin, jak vyplývá ze slov Karla Novotného, nepotřebuje berličky podvrhů. **(zh)**

Pocta O. Vávrovi: Dny zrady

Výbor národní kultury uspořádal 5. října veřejné promítnutí tříhodinové filmové epopeje Dny zrady, kterou v 70. letech natočil národní umělec Otakar Vávra.

Publicista Vladimír Solecký ve svém průvodním slově připomněl, že z politických důvodů leží tento velkofilm už přes dvacet let v nedobytném trezoru, přestože jde o výjimečně autentickou rekonstrukci událostí, které měly dalekosáhlé důsledky pro československou historii. Připomněl dále druhého podstatného autora filmu – scenáristu Miroslava Fáberu a z herců skvělý výkon Jiřího Pleskota, jenž neopakovatelně zpodobil prezidenta Edvarda Beneše.

A ještě jedna zajímavá poznámka padla: že tvůrci Dnů zrady představili své dílo i v Paříži, dokonce ve francouzské televizi, kde se k němu rozproudila „ostrá diskuse“. Není divu, film nastavil nesmiřitelné zrcadlo nejen britským, ale i francouzským mnichovanům.

Díky Výboru národní kultury vzdala česká veřejnost i tímto představením poctu Otakaru Vávrovi, který ve svých sto letech zemřel necelý měsíc předtím. Byla to první posmrtná repríza tohoto jeho filmového díla. Bude i v televizi? **(zh)**

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Memento Evropy a Slované

Rozpínavost německých sousedů vyjádřená heslem Drang nach Osten má své kořeny již ve středověku. Nové životní prostory vždy dobývali násilím, vojenskými a křižáckými výpravami, v neposlední míře i krutými válkami, v nichž byly vyvražďovány celé národy, většinou slovanské.

Moderním buržoazním státem se stalo Německo v r. 1871, kdy se vlády ujal Bismarck, který se stal prvním německým kancléřem. Jeho politika obnovila prastarý kult moci, války a násilí. Zdůrazňovalo se, že německý národ se nesmí bát války, byl by to jeho konec. Bismarckova zásada „síla před právem“ se stala výchozím bodem při spojení odvěkého násilí s důsledností při jeho uplatňování .

Po roce 1918, kdy se v Německu dostaly k moci nové reakční militaristické síly, začalo vyvražďování stoupenců opozice; jen v letech 1919 až 1920 bylo v Německu zavražděno 15 000 občanů, kteří odmítali militarismus. Došlo i k vraždě takových osobností, jakými byli např. Karl Liebknecht a Róza Luxemburgová.

Začalo se rozvíjet fašistické hnutí a v r. 1920 fašisté semknuti kolem Adolfa Hitlera přijali politický program založený na rasismu a šovinismu. Hnutí sílilo za podpory velkokapitálu a velkoprůmyslu a k jeho výrazné aktivizaci došlo v období hospodářské krize v letech 1929-1933.

Když 30. ledna 1933 byl Adolf Hitler jmenován kancléřem, ihned začal uplatňovat politickou zvůli. Nastolil politický teror proti občanům, kteří byli jiného smýšlení. Mezinárodně to znamenalo přípravu nové světové války, ve svých důsledcích nejstrašnější v dějinách světa.

Pro český národ pak znamenal Hitler a jeho krutá agresivní politika ztrátu českého pohraničí potvrzenou potupnou mnichovskou zradou. Následný teror postihl mnoho tisíc Čechů, kteří byli vyhnáni ze svých českých domovů. Jejich násilím uvolněné domovy vzápětí obsazovali Henleinovi soukmenovci. Český a slovenský národ byl neslýchaně terorizován a vyhlazován, počínaje 15. březnem 1939. Po obsazení Polska a přepadení SSSR wehrmacht a vojáci SS vyvraždili miliony Poláků a sovětských občanů. Nacistické koncentrační tábory likvidovaly miliony tzv. méněcenných lidí – Slovanů, Romů a Židů všech národností. Ukrutnosti byly páchány i v Jugoslávii.

Od ukončení druhé světové války již uplynulo šedesát šest let, ale i po této době pangermanismus existuje. Svědčí o tom stále sílící aktivity revanšistických spolků v SRN, které hlavní pozornost věnují otázce odsunu Němců z osvobozeného Československa, ale i z Polska a Maďarska. Trnem v oku jsou jim i dekrety prezidenta Beneše, na jejichž základě jim byly konfiskovány majetky jako součást náhrady škod, které Německo způsobilo v průběhu druhé světové války. Přitom při svých výpadech proti ČR záměrně zamlčují fakt, že to bylo právě nacistické Německo, které tuto válku rozpoutalo a přivodilo milionům lidí celé Evropy tolik utrpení.

Je chyba vlád České republiky, že si v minulých letech nechaly vnutit od německých revanšistů a jejich politických patronů ze SRN debaty o prezidentských dekretech. Tyto debaty stále pokračují, jako tomu bylo při nedávném setkání premiéra Petra Nečase s bavorským premiérem. Žádost vedoucích činitelů Sudetoněmeckého landsmanšaftu (SL), aby se český prezident Václav Klaus omluvil jménem českého národa za údajná příkoří spáchaná na nich v poválečném období, byla nehorázná urážka všech, kteří tuto válku zažili.

Chybou byly i neuvážené restituce německých šlechtických rodů a lhostejnost k pronikání revanšistických spolků na území ČR a působení proti zájmům českého národa. Příkladem je kancelář SL v Praze, působící jako tzv. kulturně-společenský spolek, a proto údajně neporušující zákony ČR. Projekt „Občanská obnova Sudet“ byl jasnou a prokázanou snahou proniknout na území Bruntálska, to znamená do míst, odkud byli Němci odsunuti.

„Centrum proti vyhánění“ v Berlíně má zastřešit tuto problematiku v širších souvislostech, má se zabývat vyháněním, k němuž došlo a stále dochází na různých místech světa. Zarážející je ale fakt, že s tímto nápadem přišlo právě Německo. Je zřejmé, že se jedná o tah, který má odvést pozornost od příčin druhé světové války. Je to promyšlená provokace proti obětem německého fašismu, proti historickým pravdám, mravnosti a logice dějin. Poválečný odsun z Československa, Polska a Maďarska byl nutný pro mír a stabilizaci v zemích, z kterých byla německá menšina odsunuta. Pojmy, které používá SL, jako např. láska, právo na vlast, rovnost, spravedlnost, usmíření, odpuštění – mají úplně jiný význam. Pro nás jsou varováním, protože víme na základě vlastních zkušeností před druhou světovou válkou, i po ní, že jimi používané pojmy a kategorie mají jiný obsah, cíle a smysl, než by měly mít. Stále ještě přežívá přesvědčení, že tak velký národ musí mít velký prostor ke své existenci. Snahy revanšistů jsou o to nebezpečnější, že v podmínkách příslušnosti k EU a NATO mají možnost větší aktivizace v protičeském, ale i v protislovanském tažení.

Po skončení druhé světové války jsme byli přesvědčeni, že porážkou fašismu je zajištěn mír a stabilita ve vztazích mezi Německem a ČR. Život nás poučil, že realita je jiná. A přitom v mnohých rodinách dodnes oplakávají své příbuzné, kterým zvrácená hitlerovská mašinerie vzala to nejcennější, co měli – jejich životy.

I po více než šedesáti letech stále existují svědectví o nesmyslné krutosti fašistů, kteří vraždili i v době, kdy jejich porážka byla již otázkou několika dnů. Ubývá přímých pamětníků a my jsme se dožili doby, kdy utrpení, kterým prošly národy evropských zemí, hlavně však slovanské národy, je zpochybňováno, zkreslováno a zlehčováno. Národy, které v průběhu této hrozné války nejvíce utrpěly, jsou dnes stavěny do role viníků. Proto zejména je na těch, kteří válku zažili na vlastní kůži, pravdivě připomínat, kdo nese hlavní zodpovědnost, kdo je pravý viník a kdo oběť. Zločiny německého fašismu nesmí být dnes ani v budoucnu zapomenuty.

Ewa Konečná, Olomouc

K našemu vlastenectví

Není od věci pozastavit se nad tím, jak své vlastenectví v dobách nejtěžších naší relativně dávné minulosti vyjadřovali českoslovenští občané. V knize **Pravda zvítězila**, která je jakýmsi deníkem druhého zahraničního odboje, a jejíž autor **Eduard Táborský** je tehdejší spolupracovník prezidenta Edvarda Beneše, se vzpomíná na 28. říjen 1939:

„V celém svobodném světě, kde jen pár Čechoslováků se mohlo sejít, všude slavili svůj státní svátek. A jistě ve stejném duchu, se stejně radostným výhledem do budoucna. Zde v Londýně se Čechoslováci sešli na manifestaci opravdu impozantní. Na dva tisíce jich přišlo, mnozí až z venkova, a na pět set Angličanů.

Podle zpráv, jež večer došly do Londýna, byl i u nás tentokráte přes všechny hrozné útrapy německé okupace radostný osmadvacátý říjen. Lidé chodili prý i do práce ve svátečních šatech, mnoho jich do práce nepřišlo, v četných městech byly tiché demonstrace. Václavské náměstí prý bylo několikráte vyklizováno policií a nakonec uzavřeno. Byla bohužel i řada zatčení (Pravda zvítězila, nakl. Družstevní práce, 1947, s. 397).“

Zamysleme se nad pocitem vlastenectví, tak jak u nás bylo chápáno dřívějšími generacemi, a to ve světle poznatků, jak namnoze vlažný vztah k 28. říjnu mají mnozí současníci. Nejsme toho aktuálními svědky i letos? Pravda, není již Československá republika, která bez zřetele na její občany byla rozdělena a bez možnosti, aby vyjádřili své mínění v referendu, odsouzena k zániku. Stále se vrací otázka: nešlo tedy vlastně o velezradu?

Přesto 28. říjen je stále dnem, kdy by mělo být důstojně projeveno naše vlastenectví a hrdost nad dílem T. G. Masaryka, E. Beneše a M. R. Štefánika, za které položili životy mnozí naši legionáři a ti, kdož na různých frontách bojovali za druhé světové války i na domácí frontě proti zběsilému „hnědému moru“ hitlerovské říše.

Dnes se často setkávám s tím, že je zdůrazňováno především naše „evropanství“ jako atribut našeho členství v Evropské unii, že je upozaďován projev vlastenectví a vztah k vlastní zemi. Evropanství jako by mělo v budoucnu zastřít a překrýt státní hranice a na tzv. euroregiony rozdrobit stávající státní celky. Vlastenectví se stalo předmětem přezírání a objektem nálepkování typu „nacionalismus“ apod.

Tomuto neblahému úsilí je nutno čelit. Slovanské národy po staletí usilovaly o svoji národní a státní svébytnost a celily mnohému bezpráví. Nelze zůstat nestranným k současným škodlivým hrozbám! **-da**

Polsko bez turbulencí!

Parlamentní volby má Polsko za sebou. Zvítězila – jak se očekávalo – Občanská platforma premiéra Donalda Tuska, zatímco straně Právo a spravedlnost (PiS) konzervativního Jaroslawa Kaczyńského zřejmě zůstane role v opozici. Pomineme-li skutečnost, že do parlamentu se dostala s málo výrazným počtem odevzdaných hlasů i Polská lidová strana a Svaz demokratické levice, pak největším překvapením je Hnutí Janusze Palikota s více než 10 procenty dosažených hlasů. Pozoruhodné je, že v převážně katolickém Polsku Palikotovo hnutí se projevilo jako výrazně antiklerikální a zaměřené proti římskokatolické hierarchii. V našem tisku se však poukazovalo i na to, že antiklerikalismus nebyl hlavní Palikotovou zbraní, ale že mu šlo i o boj za „provětrání“ společenských nálad, uváděn byl i jeho podnikatelský talent, který využil i v uplynulých volbách (srv. Hospodářské noviny z 12. 10., t. r.).

Polsko prošlo volbami bez turbulencí a počet hlasů odevzdaný straně premiéra Donalda Tuska (na 34 % hlasů) je číslem, o kterém se našim čelným politikům může zdát pouze ve snu. Přejme Polsku, aby jako významný slovanský stát upevňovalo své mezinárodní postavení a rozvíjelo se ku prospěchu svých občanů. **-da**

Slovensko: Euro ouvej!

Slovenština to vyjadřuje pěkným „dostať sa do pomykova“. V češtině bychom nejspíše řekli „upadnout do rozpaků“. Slovenská vláda Ivety Radičové nejen padla při hlasování o záchranném fondu eurooblasti, ale upadla do rozpaků. Souhlas s navýšením fondu na 780 miliard eur neustála. Koaliční strana Svoboda a solidarita zůstala při odmítání navýšení fondu neoblomná, zejména její předseda Richard Sulík.

Až napodruhé bylo na Slovensku schváleno navýšení fondu, přičemž Slovensko dává v tomto fondu záruky ve výši 7,7 miliardy eur. Uvážíme-li, že výše letošních výdajů slovenského rozpočtu činí 16,9 miliardy eur, nejde o částku zanedbatelnou. Od roku 2013 by měl působit trvalý záchranný fond s celkovými zárukami 750 miliard eur a Slovensko do něj přispěje 5,8 miliardy eur.

Záchranná operace Evropské unie v Řecku, které upadlo do diplomaticky řečeno potíží, pokračuje a aktuální se stále více stává i pokud jde o další předlužené členské země oblasti eura. Komplikovaná situace postihuje ovšem zejména bankovní sektor a dotýká se existenčních problémů bank obtížených nákupy dluhopisů předlužených zemí, což by mohlo ovlivnit nežádoucím směrem ve svých důsledcích i ekonomickou aktivitu a finance celé Evropské unie. Není divu, že ani mezi finančními odborníky EU a v Mezinárodním měnovém fondu není zcela jasno o dalších krocích k nápravě. Do úlohy „zachránců“ se staví stále výrazněji Nicolas Sarkozy a Angela Merkelová a méně výrazněji José Manuel Barroso. Přicházejí na scénu návrhy na větší centralizaci v Evropské unii (rozpočtová politika, daně atd.), průchodnost těchto návrhů je otázka a stačí připomenout obtíže, které schvalovací proces doprovázely v souvislosti s tzv. Lisabonskou smlouvou. Optimismus není na místě.

Bylo by příliš jednoduché vinit z problémů, do nichž se dostala vláda pravicové koalice na Slovensku, pouze Richarda Sulíka, představitele strany v koalici sice nejmenší, ale důrazně poukazující na některé skutečnosti a problémy oblasti eura (nedodržení pravidel, průtahy při řešení, přesněji řečeno neřešení nazrávající situace, důsledky pro „slovenské daňové poplatníky“ atd.). V březnu příštího roku by mělo dojít k novým volbám a na základě jejich výsledků i k ustavení nové slovenské vlády. Do té doby bude stará vláda působit jako „prozatímní“ vláda.

Po dlouhé době mlčení český tisk opět „objevil“ Roberta Fica (druhý zleva): na tiskové konferenci po hlasování slovenského parlamentu, které smetlo vládu Ivety Radičové. (Foto ČTK – Jan Koller)

Někdy i pro rozhodování politiků a rady ekonomů může kupodivu být inspirativní poezie, dokonce lyrická. Slavný ruský básník Stěpan Petrovič Ščipačov (1899-1979) má ve své sbírce básní *Sloky lásky* tato moudrá slova:

„Láska – to není vzdychat, hladit, vodit se s lunou v aleji. Přijdou i mraky, nečas, tíseň, pak zkřehlého kdo vás zahřeje?“

Platí to plně i pro ty, kdož se láskou k euru nekriticky zahleděli a chvatně se k němu přitulili, bez zřetele na skutečnost, že i euroměna má svůj líc a rub!

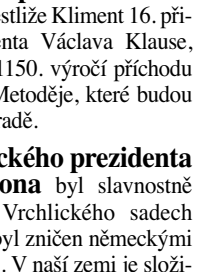
Mirko Svoboda

Neušlo nám

■ **Třetí světový kongres** mezinárodní organizace usilující v duchu historického názvu o přátelství a solidaritu se sovětským lidem zasedal v kanadském Torontu a řídil jej jeho předseda Michael Lucas, který je autor několika významných publikací a též vydavatelem listu Northstar compass, známého v četných zemích, i v ruské, anglické, francouzské a španělské mutaci. Zájemci mají možnost si list předplatit za 25 dolarů celoročně na adrese: 280 Queen Street West, Toronto, Ontario, M5V 2A1 Canada.

■ **Zahraniční dluh České republiky** dosáhl již 1,78 bilionu korun. Téměř tři čtvrtiny dluhu jsou dlouhodobé závazky.

■ **Hrdinka Velké vlastenecké** – Zoja Anatoljevna Kosmoděmjanská (13. 9. 1923–29. 11. 1941), sovětská partyzánka, byla zajata nacisty a popravena v obci Petriščevo. Hrdinka Sovětského svazu (1942) in memoriam. Obdobný boj krasnodonských komsomolců proti německým okupantům za druhé světové války zobrazil ve svém díle nazvaném Mladá garda sovětský prozaik Alexandr Alexandrovič Fadějev.

■ **Václav Havel má opět medaili** – tentokráte ji získal od gruzínského prezidenta Michaila Saakašviliho. Celkový počet medailí, které už sesbíral, nebyl při této příležitosti v mediálních zdrojích uveden.

■ **Církve obdrží lesy a pole** v hodnotě 75 miliard korun a stát jim by měl vyplatit v penězích 59 miliard korun. Ministři schválili tedy celkový objem prostředků v hodnotě 134 miliard korun!

■ **Knihy zbytným zbožím** – alespoň u nás. Vedle Bulharska a Dánska budeme v Evropě zemí s nejvyšším DPH na knihy. Bude ještě platit Komenského: Synu, uč se moudrým býti?

■ **Anabáze Slovanské epopeje** má patrně pokračování. Podle MF Dnes si prý pražský primátor Bohuslav Svoboda nechal zpracovat studii, která chce umístit Slovanskou epopej do Fantovy kavárny na Hlavním nádraží. Komentář si učiňte sami.

■ **Budeme mít papeže?** Snad alespoň na několik dnů, jestliže Kliment 16. přijme pozvání prezidenta Václava Klause, aby přijel na oslavy 1150. výročí příchodu věrozvěstů Cyrila a Metoděje, které budou za dva roky na Velehradě.

■ **Pomník amerického prezidenta Woodrova Wilsona** byl slavnostně znovu odhalen ve Vrchlického sadech v Praze. Jak známo, byl zničen německými okupanty v roce 1941. V naší zemi je složitá historie se sochami. Často pomníky slavnostně odhalujeme a často je bouříme. Když na to sami nestačíme, zasáhnou i cizí síly. Bylo by na čase s nežádoucím nekulturním přístupem k minulosti definitivně skončit!

■ **Maršál Tito**, napsal Petr Uhl, nebyl žádný demokrat. Nebyl ale ani tyran. Jugoslávci nejen nenuzovali, ale zvláště od 60. let požívali určitých práv, například svobodu slova a spolčování, ještě víc náboženství, ale i svobody pohybu, s možností pracovat v zahraničí. Jugoslávci ho měli rádi a pod jeho vlivem přijali myšlenku socialismu (Právo, 7. 10. 2011).

■ **Výuka ruštiny** je na pražských školách na ústupu. Na základních školách se jí učí jen 1073 žáků a na středních 2687. V Praze je v módě angličtina, kterou studuje na základních školách 63 626 žáků a na středních 61 686.

■ **Slovanské bály na Vlachovce minulostí?** Jak jsme zaznamenali, slavná hospoda prý končí. Dříve oblíbená hospoda v Praze-Libni prý už nepřekoná četné překážky, které v dnešní době hatí její činnost.

■ **Kuriózní demokrat** – jinak přední republikánský uchazeč o americké prezidentství Mitt Rommey soudí, že „Bůh nestvořil tuto zemi, aby byla národem souputníků. Amerika musí řídit svět, anebo to učiní někdo jiný.“ Dodáváme: takový tu už byl a jak dopadl, víme.

Tato stránka je věnována informacím o západoslovanských zemích. Řídí ji a rediguje Mirko Svoboda.

Jednou větou

■ **Ruský prezident D. Medvěděv** se chystá (po parlamentních volbách) do Prahy, kam má přijet počátkem prosince, aby spolu s prezidentem V. Klausem otevřel na Hradě výstavu pokladů moskevského Kremlu.

■ **Venezuela a Bělorusko** podepsaly v Caracasu dohodu, podle níž běloruské firmy vybudují ve Venezuele 20 tisíc bytových domů, cihelny, betonárky, železniční trať a traktorový závod.

■ **Ruský premiér V. Putin** byl nominován na letošní prestižní čínskou Konfuciovu mírovou cenu.

■ **Čína poskytne Bělorusku** úvěr ve výši 1 mld. dolarů na realizaci společných projektů, sdělil v Minsku předseda Stálého výboru VSLZ Wu Pang-kuo, který současně ocenil vnitřní i zahraniční politiku Běloruska a odsoudil pokusy o zahraniční vměšování.

■ **Nejhlubší ropný vrt na světě** do hloubky 14 km se má realizovat na Sachalinu v rámci průzkumu ložisek, jejichž potenciální zásoby se odhadují na 300 milionů tun ropy a téměř 500 miliard krychlových metrů plynu, na jejich exploataci se mají podílet indické a japonské společnosti.

■ **Země se vyhnula Jeleninově kometě**, která se definitivně rozpadla, sdělil světu ruský astronom Leonid Jelenin, který ji jako první objevil.

■ **Švýcarsko bude Rusku** předávat informace o kontech občanů, kteří se vyhýbají placení daní v případech, že se na území RF k tomu bude konat soudní řízení včetně praní nelegálních peněz.

■ **Do Ruska a na Ukrajinu** vypraví ČSA v zimním letovém řádu 77 zpátečních letů týdně, což je nejvíce spojů ze všech jejich destinací, novinkou je připravované spojení do Kazaně, Permu a Biškeku.

■ **Gruzínský miliardář B. Ivanišvili** pokračuje ve svém záměru sjednotit protiprezidentskou opozici, i když byl zbaven gruzínského občanství po vyhlášení své kandidatury na prezidenta, kampaň Podzim občanské neposlušnosti má vyvrcholit 7. listopadu masovou demonstrací před budovou parlamentu.

■ **Čínský prezident Chu Ťintchao** přivítal v říjnu V. Putina jako „starého dobrého přítele ČLR" a na závěr návštěvy konstatoval, že „Čína vždy považovala Rusko za svého nejdůležitějšího partnera". V rámci „komplexního strategického partnerství" má vzájemný obchodní obrat dosáhnout v roce 2015 zhruba 100 mld. dolarů a o pět let později až dvojnásobku.

■ **Rusko bude vetovat** každou další rezoluci a sankce RB OSN, pokud budou zaměřeny na svržení režimů, oznámil D. Medvěděv v souvislosti s událostmi v Sýrii, s tím, že události v Libyi varují.

■ **Tři lotyšské středopravé strany** se dohodly na vytvoření vládní koalice, takže Levicová strana Centrum shody, která vyhrála zářijové parlamentní volby, opět zůstává v opozici.

■ **Plynovod Severní proud** vedoucí po dně Baltského moře z ruského Vyborgu do německého Greifswaldu s přepravní kapacitou 27,5 miliardy krychlových metrů ročně bude uveden do provozu 8. listopadu.

■ **Rusko již zlikvidovalo** přes polovinu svých chemických zbraní a vynaloží maximální úsilí na co nejrychlejší řešení tohoto náročného a technicky složitého úkolu.

■ **Na konferenci Podnikatelská Litva** padl návrh koupit za 6,9 milionu eur od Řecka ostrov pro Litvu jako výborné místo pro rekreaci, pro zemi by to navíc byla „světová reklama".

■ **Ukrajina začíná vyvážet maso do Číny**, která chce do zemědělství na Ukrajině investovat 10 miliard dolarů.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Kam míří „východní partnerství"?

Po více než dvou letech se podrobněji vracíme k projektu Evropské unie „východní partnerství", odstartovanému slavnostně v květnu 2009 M. Topolánkem (SV č. 122).

Jestliže jsme tehdy hovořili o „podmračeném pražském jaru" této u nás velebené akce, můžeme po summitu EU a zemí „východního partnerství", konaného 30. září ve Varšavě, ve shodě s většinovým míněním konstatovat „výrazný varšavský soumrak" nad celým projektem.

Sanitární kordon?

Jasným záměrem varšavského setkání bylo a zůstává posílení ekonomických a politických vazeb Arménie, Ázerbájdžánu, Běloruska, Gruzie, Moldavska a Ukrajiny k Evropské unii. V podstatě jde o staronovou koncepci vytvoření **sanitárního kordonu**, tentokrát mezi zeměmi Evropské unie a Ruskem. Uvedeným zemím je nabízeno privilegované sousedství EU: volný obchod, zrušená nebo levnější víza, studijní stipendia, podpora sdružení a nadací a další „výhody" ve formách kooperace, stěžejní iniciativy, aktivity, pilířů, zón. A na toto vše věnována suma 1 miliardy 200 milionů eur.

Od samého počátku však byla zřetelná nejednotná podpora v zemích EU. Jeho hlavními prosazovateli zůstávají Polsko a Švédsko spolu se středoevropskými a pobaltskými zeměmi. Odměřeným lze nazvat postoj jihoevropských členů, preferujících samozřejmě konkurenční projekt Unie pro Středomoří. Probíhající soupeření „Severu" a „Jihu" sledují ze spíše pozorovatelských pozic západoevropské státy.

Očekávaným impulsem rozvoje partnerství se měl stát letošní rok, v němž pololetní předsednictví EU postupně zaujaly Maďarsko a Polsko. Maďarsko však zrušilo summit, který se měl konat 27. května na zámku Gödölo, nedaleko Budapešti. Oficiálním zdůvodněním byla severoafrická krize, ale na veřejnost pronikly i „rozpaky z vývoje států Východu". (Na stejný den navíc francouzský prezident N. Sarkozy naplánoval summit G8.

A ani uskutečněné varšavské setkání mnoho partnerství nenabídlo. Evropská unie zatím nenabízí Ukrajině, Moldavsku a Gruzii jednoznačnou perspektivu plného členství, konstatoval polský premiér Donald Tusk. Účastníci pouze považují za možné ukončit jednání o dohodě o volném obchodu mezi Kyjevem a sedmadvacítkou v prosinci na summitu EU-Ukrajina. Podobná jednání s Gruzií a Moldavskem by mohla začít do konce roku za podmínky, že nastane dostatečný pokrok v plnění doporučení, jež tyto státy dostaly. Závěrečná deklarace se jen velmi stručně zmiňuje o Bělorusku a Ukrajině.

A právě okolo těchto dvou zemí se odehrával ve Varšavě největší politický „šum".

Bez Běloruska

Nepozvání prezidenta Lukašenka se dalo očekávat, ale když na oficiální večeři k zahájení summitu nebyl pozván ani zastupující ho velvyslanec, tak ten už nepřišel ani na zasedání. V jeho průběhu pak obdržel Minsk od Polska propagační nabídku devíti miliard dolarů podmíněnou „uspořádáním svobodných voleb podle mezinárodních standardů, dialogem s opozicí a propuštěním a rehabilitací všech vězněných politických oponentů režimu".

Nejpřekvapivější však bylo, že navrženou deklaraci s těmito požadavky nepodpořila zbylá pětice „východních partnerů", zřejmě dobře obeznámených se skutečnostmi.

Ukrajinská karta

Ukrajinskou kartu rozehrála EU znepokojením nad „osudem J. Tymošenkové". Prezident H. Rompuy to označil za vážnou kauzu a některé země dokonce chtěly, aby Brusel kvůli tomu zmrazil jednání s Ukrajinou o smlouvě o volném obchodu a o asociační dohodě, což se však nestalo.

Ke zbylým „partnerům" nepadly na summitu závažnější připomínky, a tak pouze někteří komentátoři připomenuli, že Ázerbájdžán a Arménie stojí opět na pokraji války o Náhorní Karabach a v Gruzii Saakašvili prý vyplýtval demokratické výdobytky, jež přinesla tzv. revoluce růží a s lidskými právy je rovněž na štíru.¨

Rusko zdrženlivé

Vcelku stručná zůstává reakce Ruska, které bude spolupracovat s EU v rámci „východního partnerství", bude-li vytvořeno přijatelné schéma součinnosti. Počítá s tím, že výsledky varšavského summitu nebudou odporovat projektům SNS, OSKB, Celní unie a Společného ekonomického prostoru, které realizuje Rusko spolu se svými nejbližšími sousedy.

Pro úplnost už jen některé zajímavé postřehy sdělovacích prostředků. Co se východního sousedství týče, Unie má čím dál větší konkurenci, přičemž Rusko, Turecko, Írán nebo Čína nemají takové omezovací požadavky.

Mnoho partnerství nenabídnuto

Převládající hodnocení summitu tak vyznívá, že přišel v tu nejnevhodnější dobu. Evropa se potýká s vleklou finanční krizí a nikdo nemá chuť přidělávat Unii a především sám sobě další starosti s možností přijetí dalších málo solventních či důvěryhodných členů. Nechybí ani názory, zda není od věci se ptát, jestli Tymošenková není jen vhodná záminka, která má Bruselu posloužit zakrýt jeho současnou absolutní nechuť přidělávat si další problémy užší spoluprací s východními zeměmi. Nejdále pak jdou pesimistické úvahy, že „s ohledem na dynamiku vývoje ve Středomoří se může stát, že východní partnerství bude obětováno".

Karel Dostál

Podumání o Dumě

Na sjezdu strany Jednotné Rusko (23. září) navrhl prezident Dmitrij Medvěděv, aby se Vladimír Putin mohl znovu ucházet o místo v čele státu. Ústava mu to dovoluje. Ten pak navrhl sjezdu Medvěděva za lídra strany do parlamentních voleb, které se v Rusku konají počátkem prosince.

Není tedy pochyb, kdo bude prezidentem a kdo premiérem.

V nynějším ruském parlamentu jsou zastoupeny čtyři politické strany – největší Jednotné Rusko má při obdržených 64 procentech hlasů ústavní většinu. Doplňují ho levicově orientované Spravedlivé Rusko, Liberálně demokratická strana V. Žirinovského a KSRF Gennadije Zjuganova.

Letos poprvé se Státní duma bude volit na pět let. Očekává se, že voleb se zúčastní všech sedm oficiálně zaregistrovaných politických stran. Kromě uvedené „velké parlamentní čtveřice" se do boje zapojuje i Jabloko, Vlastenci Ruska a Správná věc. Průchodná volební hranice zůstala na úrovni sedmi procent. Avšak strany, které získají 6 % hlasů, budou mít každá dvě poslanecká křesla, a při 5 % - jedno křeslo.

Snímek je ze zářijového sjezdu strany Jednotné Rusko

Všech 450 poslanců dolní sněmovny ruského parlamentu šestého volebního období bude zvoleno podle stranických seznamů. Přitom každá strana dostane místo v parlamentě podle počtu získaných hlasů.

Jednotné Rusko je i nadále považováno za jasného favorita. Vytyčuje si úkol získat tři pětiny voličů, udržet ústavní většinu tří set poslanců, a jde do voleb s nově vytvořenou Všeruskou lidovou frontou, do které vstoupili představitelé veřejných organizací, tvořící třetinu kandidátů.

Naproti tomu **Spravedlivé Rusko**, nainstalované do Státní dumy v předešlých volbách jako ruská sociální demokracie, v této roli neobstálo. Předseda strany a Rady federace (ruský senát) S. Mironov byl dotlačen z obou funkcí odstoupit a strana je na pokraji volitelnosti.

Obhájit pozici druhé nejvlivnější politické síly chtějí **ruští komunisté** a dosavadní 15% preference předvolebních průzkumů ukazují, že jde o reálný cíl. Do voleb jdou s programem „reálné demokratizace" a vytvořením Svazu bratrských národů jako náhrady bývalého SSSR.

Liberální demokratická strana zaujímá dlouhodobě třetí místo s preferencemi neklesajícími pod 10 %.

Volební preference ostatních stran vykazují zatím: Jabloko (1 %), Správná věc (3 %) a Vlastenci Ruska (1 %). **Jabloko** se zaměřuje na bývalou sovětskou střední vrstvu, na inteligenci, nespokojenou se současnou vládou. V čele zaregistrovaného seznamu je jeden ze zakladatelů G. Javlinskij. **Správná věc** je naopak stranou „úspěšných" lidí nespokojených se současnou vládou kvůli tomu, že příliš zasahuje do záležitostí byznysu.

Parlamentními volbami v Rusku začne další volební kampaň, která vyvrcholí v březnu volbami prezidenta. **(kd)**

Krach plánu dobýt Moskvu

Před sedmdesáti lety – 7. listopadu 1941 – byl Hitler doslova šokován zprávou rádiového odposlechu, který na vlnách moskevského rozhlasu zjistil, že Rudá armáda si „drze" dovolila na Rudém náměstí uspořádat svou tradiční vojenskou přehlídku. Ale pro posluchače téže stanice v hlubokém týlu východní fronty to byl důvod k nebývalé radosti: Moskva se nevzdala, Moskva se drží, Stalin se stále nachází přímo v Kremlu.

Vojenská přehlídka 7. listopadu roku 1941, odvážně neuvěřitelná v kruté realitě zatím neskončeného ústupu Rudé armády, sehrála svou historickou roli: dodala celé zemi a jejím zahraničním přátelům obrovský morální impuls naděje, že i na sovětské ulici bude jednou svátek. A už za měsíc se o tom svět mohl přesvědčit. Ofenziva Rudé armády započatá 6. prosince 1941 zahnala nacistického agresora na několik set kilometrů od bran Moskvy. Evropa, téměř celá pohlcená hnědým morem, dostala velice povzbudivý argument: že nacistické hordy jsou porazitelné. To bylo hlavní poselství tohoto prvního vítězství Rudé armády od 22. června 1941, od Hitlerova věrolomného vpádu do SSSR.

(zh)

(O průběhu bitvy u Moskvy podrobněji v článku na straně 7 – Žukov ujistil Stalina: Moskvu nedáme!)

Neušlo nám

■ **Rámcová smlouva na stavbu železnice na Urale** má být podepsána v průběhu prosincové návštěvy prezidenta Medvěděva v Praze. Jde o jeden z největších zahraničních kontraktů posledních let. Česká strana má postavit asi 350 kilometrů železnic za necelých 40 miliard korun. Celkové náklady na výstavbu železnice o celkové délce 711 kilometrů se odhadují na 150 miliard rublů (skoro 92 miliard Kč). Cílem je postavit železnici v místech, kde jsou bohatá rudná naleziště. Účast na projektu je velkou šancí pro české firmy. Kolem tratí mají vzniknout desítky těžebních a energetických závodů. Třetinu celého projektu platí ruský stát, má zajistit především most přes řeku Ob, další třetinu tratí od svých nalezišť směrem k městu Nadym má zaplatit Gazprom a zbývající podíl má být řešen úvěrově s českou stranou.

■ **O problémech yettiho** jednala mezinárodní vědecko-praktická konference na Sibiři. Účastníci – přední výzkumníci yettiho z USA, Kanady, Číny, Mongolska, Švédska, Španělska, Estonska a Ruska -. přivezli materiální důkazy, které našli během svých výprav. Byly mezi nimi fotografie stop sněžného člověka, jeho stanovišť, výkalů, zbytků jím snědených jelenů a medvědů, lámaných větví. Sněžný člověk existuje, jsou přesvědčeni účastníci konference, ale zároveň si stěžují, že vědecký establishment těmto údajům nevěří, nezná je a ani nechce znát. Významným krokem k oficiálnímu uznání hominologie (vědě o yettim) má být analýza DNA yettiho potomků (od Zany, samice yettiho, kterou chytili horalé v Abcházii v 19. století). Ty údajně dokázaly genetickou příbuznost s homo sapiens.

■ **Nejvyšší velitel NATO** admirál J. Stavridis si vyslechl v Moskvě od náčelníka ruského generálního štábu N. Makarova a ministra zahraničí S. Lavrova ostré odmítnutí plánu na vytvoření evropského protiraketového štítu: „Říkají, že je ochranou proti raketám z Blízkého východu. Nemohou ale sestřelovat rakety, které tam nejsou, a proto jedinou zemí, proti které je štít namířen, jsme my. Tyto jednostranné kroky poškozují bezpečnost a stabilitu v regionu a my budeme nuceni adekvátně reagovat."

■ **Premiér V. Putin vyzval k vytvoření Euroasijské unie** a naznačil tak základní obrysy budoucí ruské zahraniční politiky. Svoji představu opírá o Jednotný ekonomický prostor, který od ledna 2012 propojí Rusko s Běloruskem a Kazachstánem. Vytvoří se tak oblast se 165 miliony obyvatel, jednotným systémem zákonů a volným pohybem pracovních sil, zboží, kapitálu a služeb. „U toho se ale nezastavíme. Brzy se připojí Kyrgyzstán a Tádžikistán. Evropané potřebovali 40 let, než se od Evropského společenství uhlí a ocele dostali k plnohodnotné EU. My to zvládneme mnohem rychleji," uvedl Putin v listu Izvestija.

■ **Občané Ruska, Ukrajiny, Srbska a jiných zemí** povražděni v Libyi, jak uvádí Georgij Goroděncev na internetu. Jde o „gastarbeitry", kteří na základě smluv s minulou libyjskou vládou pracovali ve městě Misuratě a na různých stavbách civilního charakteru. Autor hovoří o 85 zavražděných cizincích, mezi nimiž bylo 12 Srbů, devět Chorvatů, jedenáct Ukrajinců, deset Kolumbijců a neurčený počet neidentifikovaných Rusů a Srbů z Bosny a Hercegoviny.

■ **Na Slovany se chce ve své nové straně zaměřit J. Paroubek** v programu v oblasti imigrační politiky. Ve srovnání s ostatními etniky „u nich je všechno mnohem jednodušší, a do naší společnosti snadněji a rychleji integrují, zapracují se. Naučí se jazyk. Už ve druhé generaci bývají plně integrováni."

Tuto stránku, věnovanou informacím o životě východoslovanských národů, řídí a rediguje Karel Dostál.

SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS ● SVĚT KOLEM NÁS

Kam až bude Srbsko ochotno ustoupit?

„Akú pravdu nám odhalí generál Mladič?“ – stať je čerpána ze slovenského časopisu Dimenze č. 5/2011

Prointegračne naladené Srbsko chce urýchliť svoju cestu do Európskej únie, ktorú paradoxne ničí euroskepticismus, hospodárska a finančná kríza, vojenská a politická závislosť od USA.

Naivné Srbsko akokeby opäť zaspalo dobu a ženie sa do spolku štátov, ktoré pomáhali rozbíjať bývalú Juhosláviu a ktorých politici i finančné skupiny nesú takisto politickú, vojenskú a morálnu zodpovednosť za smrť a utrpenie mnohých civilistov na západnom Balkáne. Na rozdiel od srbských, chorvátskych, moslimských či albánskych „vojnových zločincov“ však nie sú nikým súdení a odsúdení.

Srbsko chce byť členom „nadnárodného európskeho projektu“ so silným bruselským centralizmom a francúzsko-nemeckým direktoriátom, ktorý sa môže rozpadnúť tak rýchlo a nečakane ako bývalá komunistická a centralistická Juhoslávia či neskôr Miloševičova srbsko-čiernohorská federácia (malá Juhoslávia). Súčasná Tadičova i Cvetkovičova integračná politika čaká na oficiálnu pozvánku z Bruselu, aby ako nová kandidátska krajina na členstvo mohla začať predvstupové rokovania s Bruselom. S úradníkmi, mocenským centrom a s členskými štátmi EÚ, ktorí kedysi asistovali pri krvavom rozpade Juhoslávie a územnej celistvosti Srbska...

Toľko očakávaná pozvánka však stále neprichádza. A pritom sú bosniansko-srbskí vojnoví lídri Radovan Karadžič a najnovšie aj Ratko Mladič vo väznici Medzinárodného trestného tribunálu pre bývalú Juhosláviu (ICTY). Toho tribunálu, ktorý sa odmieta zaoberať vyšetrovaním vojnových zločinov politikov a vojakov USA a členských štátov NATO (napríklad aj v bývalej Juhoslávii, v súčasnom Srbsku a v tzv. Kosovskej republike), či vážnymi podozreniami o obchode kosovsko-albánskej mafie a bývalej Thaciho povstaleckej armáde (UCK) s ľudskými orgánmi zajatých Srbov.

Ak sa pozrieme na históriu posledných desiatich rokov z pohľadu vývoja vzťahov medzi Srbskom a EÚ, Srbskom a USA, sú to Srbi, ktorí sa západným veľmociam a ich mocensko-ekonomickému tlaku neustále prispôsobujú. S krivdami a s pocitmi nespravodlivosti sa musia vyrovnávať najmä srbskí politici, musia jednoducho poslúchať, veľa toho nehovoriť a tváriť sa, že Miloševič, občianska vojna a bombardovanie Juhoslávie sú už dávno prekonanou minulosťou, z ktorej netreba do súčasnosti prenášať jej spravodlivých a nespravodlivých duchov, žiadať Západ a USA o odškodnenie a reparácie. Aj keď Srbsko chce mať už imidž modernej a proeurópskej demokratickej a spoľahlivej krajiny, nemôže ignorovať fakt, že za tzv. európsku integračnú politiku môže zaplatiť veľmi vysokú cenu – postupne stratiť politickú, národnú, hospodársku, kultúrnu a bezpečnostnú hrdosť a suverenitu.

Mgr. Róbert Matejovič, šéfredaktor

Mezi Chorvatskem a Srbskem roste napětí

Od volby Ivo Josipoviče prezidentem Chorvatska se zdálo, že chorvatsko-srbské vztahy jsou normalizovány natolik, že je možné je nazývat sousedskými. To nyní ale přestává platit.

Srbsko obvinilo několik chorvatských občanů z válečných zločinů z dob válek v letech 1991-95. Chorvatsko se na oplátku chystá přijmout zákon, který by prohlásil za neplatné všechny srbské dokumenty, které zmiňují chorvatské občany jako podezřelé, obžalované nebo usvědčené z válečných zločinů. Zejména z postojů premiérky Jadranky Kosorové a jejích výroků vyplývá názor dvojího metru na válečné zločiny z uvedeného období. Vzpomeňme její výroky při návštěvě Kosova, které byly vysloveně protisrbské. Včetně glorifikace generálů Gotoviny a Markače při výročí operace Bouře, nezávisle na tom, že oba byli Mezinárodním tribunálem usvědčeni z válečných zločinů, kterých se během operace dopustili.

Kosorová uvedla, že Chorvatsko mělo v úmyslu samo postavit před soud všechny osoby obviněné z válečných zločinů, ale toto prohlášení není v souladu s oslavou již odsouzených.

Kazimír Maďarsko?

Na cestě do Evropské unie (EU) musí Srbsko překonat další a nečekanou překážku. Budapešť naznačila, že na prosincovém summitu unie by mohla žádost Bělehradu zablokovat. Srbsko totiž přijalo restituční zákon, v němž podle Budapešti uplatňuje princip kolektivní viny.

Z možnosti vrácení majetku zabaveného komunistickým režimem jsou totiž vyloučeni bývalí příslušníci maďarských okupačních sil, které působily na území Srbska v letech 1941 až 1945, i jejich dědici. Schválení restitučního zákona bylo přitom paradoxně podmínkou zahájení jednání o vstupu Bělehradu do unie.

Srbský prezident Boris Tadič odmítl nátlak Budapešti a zákon podepsal. Z Budapešti přišla okamžitě podrážděná odpověď. „Maďarsko bude nucené si promyslet, zda Srbsko může dostat statut kandidáta EU. Domníváme se, že země, která kolektivně zbaví někoho práv, nemůže být kandidátem na členství,“ uvedl maďarský vicepremiér Zsolt Semjén.

Bělehrad odmítá námitku, že zákon porušuje normy EU. Jeho text dal údajně ještě před schválením k posouzení Evropské komisi a žádné připomínky neobdržel.

(čtk)

Hanba na pokračování

Ve sněmovně se nepodařilo prosadit zamítnutí smlouvy ČR s Kosovem o předávání nelegálních přistěhovalců. Většina poslanců smlouvu v prvním čtení podpořila a nařídila její projednání sněmovnímu zahraničnímu výboru.

Místopředsedkyně výboru Kateřina Konečná (KSČM) návrh na zamítnutí smlouvy obhajovala tím, že sněmovna Kosovo jako samostatný stát na rozdíl od vlády neuznala. „Domnívám se, že není možné uzavírat s touto organizací, která je vedena lidmi obviněnými ze spáchání velmi vážných zločinů, jakoukoli smlouvu,“ uvedla Konečná. Je podle ní evidentní, že v Kosovu „docházelo k obchodu s lidskými orgány a že tam drogová mafie vládne možná více než vláda“. Konečná podotkla, že neví o tom, že by obdobnou dohodu některý ze států EU již podepsal.

Smlouva má poskytnout základní právní rámec pro předávání nelegálních migrantů včetně bývalých jugoslávských občanů, kteří se narodili v Kosovu a po rozpadu jugoslávské federace nezískali jiné občanství. Smlouva umožní zkrátit jejich pobyt v zajišťovacích zařízeních a urychlí jejich deportaci. (HaNo)

Neuspokojivý zdravotní stav Mladiče

Pouze podle kusých informací generálova advokáta se dozvídáme podrobnosti o zdravotním stavu R. Mladiče. Samotný tribunál i věznice ve Scheveningenu mlčí nebo mlží.

Ratko Mladič prodělal v Haagu operaci tříselné kýly, což rovněž věznice nepotvrdila. „Mohu potvrdit jen tolik, že Mladič komplex v Scheveningenu (soudní věznice využívaná tribunálem ICTY) neopustil,“ potvrdila mluvčí soudu Norma Jelačičová. Odmítla rovněž uvést údaje o zdravotním stavu obžalovaného s tím, že k tomu není podle interních předpisů oprávněna. „Mohu jen všeobecně říct, že všem obžalovaným je poskytována ta nejlepší lékařská péče, pokud je to třeba,“ dodává.

Podle posledních kusých informací z října byl Mladič v nemocnici se zápalem plic. Rovněž v cele zkolaboval. Generál si na zdravotní problémy stěžoval i během celého předběžného přelíčení. Žádal, aby ho mohl vyšetřit srbský lékař a jeho bosenský kolega, kteří o něj pečovali v letech 1996 a 1998.

Mladič i jeho rodina si trvale stěžují, že je těžce nemocný člověk a že trpí řadou vážných zdravotních problémů, jejichž léčba byla během dlouholetého skrývání zanedbávána.

Tomu, že zdravotní stav generála je vážný, nasvědčuje sama obžaloba tím, že se snaží proces urychlit rozdělením na dvě části. „Je třeba brát v potaz i případnou možnost zhoršení zdravotního stavu obžalovaného,“ citovala AFP z žádosti o rozdělení procesu.

Shrnuto, vládne v Haagu obava, aby generál Ratko Mladič přežil do rozsudku. K tomu je vedena snaha soudit nejprve to, co je snáze dokazatelné (podle ICTY), a tak v tomto běhu o čas zvítězit. **(sh)**

Vlivný aktér organizovaného zločinu

Britský deník Guardian prozradil svého času zajímavosti z depeší západních vojenských rozvědek. Z těchto dokumentů NATO (tajných) vyplývá, že Spojené státy a další západní mocnosti, které stojí za samozvaným státem Kosovo a podporují jeho vládu, mají podrobné informace o činnosti Hashima Thaciho, tohoto kosovského představitele a politika, tedy mají i znalosti o jeho vazbách na zločinecké podsvětí. Tyto informace dokládají i jeho činnost zejména v období během války o Kosovo z let 1998-1999, kdy se jako šéf „mafiánské sítě“ podílel na pašování zbraní, narkotik a obchodu s lidskými orgány. Na Thaciho podíl v obchodu s lidskými orgány bylo vzneseno obvinění, jehož autor byl zpravodaj pro lidská práva Dick Marty. Když pak byla Martyho zpráva prozrazena deníku Guardian, vyvolalo to mezinárodní diplomatickou krizi.

Ale není bez zajímavosti, že pozice Thaciho je i nadále pevná, a to zejména díky vhodně voleným přátelům.

sh (z internetu)

Vrána vráně oči nevyklove: aktéři kosovské tragédie – zleva H. Thaci, B. Kouchner, M. Jackson, Agim Ceku a americký generál Wesley Clark, veřejným soudem označený za válečného zločince

Kosovo: Proces za obchod s lidskými orgány

Sedm osob, většinou lékařů, obviněných z podílu na obchodování s lidskými orgány a z jejich nelegální transplantace na klinice v Prištině koncem 90. let, stanulo v říjnu před soudem v Prištině.

Oznámila to Policejní a justiční mise Evropské unie v Kosovu (EULEX). Všichni před porotou prohlásili, že se cítí nevinni. Zadržení jsou obviněni z „jednoho nebo více deliktů týkajících se obchodování s lidmi, z organizovaného zločinu, nelegálního provozování lékařské praxe a z překročení svých pravomocí,“ uvedl EULEX.

Mezi obviněnými je bývalý vysoký představitel kosovského Ministerstva zdravotnictví Ilir Recaj, který poskytl klinice povolení k transplantacím, i když kosovský zákon to zakazuje. Dále renomovaný urolog z prištinské univerzity Lutfi Dervishi, který provozoval nelegální činnost na klinice. Obviněn je i jeho syn, majitel kliniky Medicus v Prištině, kde se transplantace prováděly.

Do devítičlenné skupiny obviněné z organizování ilegálního obchodu s lidskými orgány patří i turecký lékař Yusuf Ercin Sönmez, kterému turecký tisk přezdívá Doktor Frankenstein, a Izraelec Moše Harel, jenž působil jako prostředník mezi dárci orgánů a jejich příjemci. Na oba vydal Interpol mezinárodní zatykač. Bohužel mezi obviněnými nejsou přední kosovští politici, kdysi šéfové teroristické UCK, na čele se současným premiérem Hashimem Thacim...

V porotě zasedají dva evropští soudci a jeden kosovský. Obvinění přednesl evropský prokurátor Jonathan Tatel. Orgány byly odnímány zajatým Srbům a také kosovským Albáncům, kteří nesouhlasili s praktikami UCK.

Podle obžalovacího spisu pocházely ale oběti předmětného zastíracího soudu z Moldavska, Kazachstánu, Ruska a Turecka, kde vesměs žily v krajní chudobě a naléhavé finanční tísni. Za odebrání ledviny dostaly slíbeno kolem 15 000 eur (asi 371 000 korun), příjemce orgánu naproti tomu platil mezi 80 000 až 100 000 eury (až 2,5 milionu Kč).

O stovkách zavražděných (zmizelých) Srbů a Romů se v této souvislosti zatím mluvit pohříchu nesmí. **(čtk)**

(O samotném procesu a zejména o vývoji kauzy únosů a obchodu s orgány od roku 2003 budeme čtenáře postupně informovat. Redakce SV)

Neušlo nám

■ Barikády rozeberou vojáci KFOR

Kosovští Srbové nesplnili ultimátum a neodstranili do 18. 10. zátarasy bránící přístupu na hraniční přechody mezi Kosovem a Srbskem – Jarinje a Brnjak. Nesouhlasí s tím, že tam slouží kosovští Albánci. Proto zátarasy likvidují vojáci mezinárodních sil KFOR.

■ S jídlem roste chuť

Na setkání představitelů albánských politických stran z jihu Srbska a Kosova,

uskutečněném v Gnjilanu, bylo řečeno, že otázka Preševského údolí má být řešena v rámci dialogu Priština a Bělehradu, a že obvody Preševo, Bujanovac a Medvedja (viz mapka) mají být připojeny ke Kosovu, uvádí místní zdroje.

■ Vražda za bílého dne

Etničtí Albánci v kosovském městě Orahovac zabili kosovského Srba a vážně zranili jeho syna. Incident se podle agentury Reuters stal poté, co dvojice mužů vyšla z restaurace, kterou vlastní Albánec. Tam si na ně zjevně počkali ozbrojenci.

■ Německo otevřelo vyšetřování nacistů

Němečtí státní žalobci znovu otevřeli stovky pozastavených vyšetřování bývalých dozorců v nacistických koncentračních táborech a dalších osob podezřelých z nacistických zločinů.

Podle agentury AP by tito lidé nyní mohli být obviněni díky precedentu, který vznikl odsouzením dozorce z vyhlazovacího tábora Sobibor Johna Demjanjuka.

■ Vývozní artikl

Nelegální drogový trh v Chorvatsku je zaplaven čistým kosovským heroinem – to byl senzační nápis na obálce listu Slobodna Dalmacija. Text byl převzat všemi médii v regionu. Byl zveřejněn právě v dny, kdy předsedkyně chorvatské vlády Jadranka Kosorová oficiálně pobývala v Kosovu, a vášnivě proklamovala blízkost vztahů Chorvatska s Kosovem v boji s „velkosrbskými tendencemi“.

■ Jiskry ze Scheveningenu

Ratko Mladič se podle informací rodinného právníka Miloše Šaljiče viděl například s Vojislavem Šešeljem, předákem Srbské radikální strany. Ve věznici v Scheveningenu se viděl i s některými bývalými kolegy z Jugoslávské národní armády.

Podle informací srbských novinářů ale Ratko Mladič nedostal příležitost k setkání s Radovanem Karadžičem. Představitelé haagského tribunálu to zakázali z obavy, aby se oba muži nedomlouvali na podrobnostech kolem obvinění, kvůli nimž před ICTY stanuli.

■ Kosovský exministr zabíjel, zní obvinění

Někdejší velitel tzv. Kosovské osvobozenecké armády (UCK) a současný poslanec Fatmir Limaj je obviněn ze zabíjení a mučení srbských vězňů v zajateckém táboře Klečka. Obviněním z válečných zločinů čelí Limaj spolu s dalšími devíti lidmi, informuje server BalkanInsight.com.

Poslanec Limaj, jenž je v zemi stále populární, je podle APA považován za jednoho z nejbližších spolupracovníků premiéra Hasima Thaciho.

Tuto stránku, která je věnována zpravidla problematice jižních slovanských národů, řídí a rediguje Stanislav Hrzina.

Zelenou vědomí souvislostí

„Výletem do vesmíru“ jako atraktivním tématem 9. ročníku literární soutěže dětí a mládeže Podřipska k 120. výročí narození Josefa Hory se letos vyznamenali jeho věrní ctitelé v Roudnici a v Dobříni, kde se básník narodil.

Proto na dvoře domu s jeho pamětní deskou a rodnou světničkou se i letos vyhlašovaly výsledky soutěže (28. září 2011). Suverénní jedničkou byla gymnazistka Martina Fidlerová, která v rytmickém sledu označila globální problémy lidstva a nechala je vyřešit slavnému českému krtečkovi – Hop do vesmíru! Není něco v pořádku? Hop a skok na jinou planetu. A tak krteček následoval figurku dobrého vojáka Švejka, kterého si vzal na palubu kosmické lodi první československý kosmonaut Vladimír Remek.

A souvislosti té slávy nekončí: do raketoplánu si vzal Nerudovu sbírku Kosmické písně z roku 1878 kosmonaut Feustel (2009). Cože předpověděl Jan Neruda? „My vyžijem a dožijem/ a Světu příklad dáme!“ Hrob si prý vystelme slávou... Díky za tyto hezké iluze soutěžního Výletu do vesmíru! Díky za výrazný přednes básně paní Daniele Činátlové z Horova rodu. Většina autorů-vítězů se totiž povinně dobrovolně účastnila prý jiných akcí jinde. Anebo se stydí za úspěch? Nebo neumějí vystupovat na veřejnosti? Škoda, přeškoda! Ale přece jen... Jiří Hájek správně sebevědomě zarecitoval závažné myšlenky zesumírované ze tří pramenů. Získal čestné uznání...

Řetěz stodvacátých a jiných souvislostí ozřejmil pro zúčastněné v Dobříni docent Josef Peřina. Jako dva dědice K. H. Máchy, jemuž poprvé v dějinách české literatury „život a poezie splývaly“, jenž v Máji hledal odpovědi na otázky o času a věčnosti, o životě a smrti... - uvedl J. Peřina závratné souvislosti života, smrti a poselství tvorby Josefa Hory a Jana Nerudy: J. Hora se narodil 8. července 1891 (120. výročí narození), Jan Neruda se narodil **9. července** 1834 a zemřel 22. srpna **1891** (120. výročí skonu) – „stihl“ předat básnické žezlo právě narozenému Horovi. Navíc i poselství Kosmických písní! Všichni Podřipané vědí, že Kosmické písně psal Jan Neruda - po těžké životní krizi a zklamání ze společenského útlumu – v klidu a pohodě tří pobytů v nedalekém Bechlíně u Roudnice, jsa obklopen péčí a podporou přátel v rodině Švagrovských (mecenáš Podřipské galerie). Neruda si tu oddechl, ale současně vnímal ideály rozvoje přírodních věd, ideály možností pro lidi. Zamýšlel se nad životním posláním člověka, porovnával vztahy ve vesmíru se vzájemnými vztahy lidí a národů, věřil v budoucnost.

Tyto hodnoty doc. Peřina příjemně didaktizoval poetickými vsuvkami zaujat možností promluvit mladým nenápadně „do duše“. Ti pozorně sledovali výklad – zejména kolektiv dvacetičlenného dětského pěveckého sboru – převaha dívek, ale i ostatním dětem, pořadatelům včetně příslušných k Horovu rodu a hostům v čele s panem starostou... Všem se zalíbil repertoár hudebních vstupů a vzhled dívek.

Vědomí souvislostí posílila zjevně zvídavým hostům z Prahy svým výkladem Ing. Dagmar Tomanová, básníkova neteř, v rodné světničce Josefa Hory. Kromě artefaktů zaujaly hosty také rozložené listy měsíčníku Slovanská vzájemnost – zejména strana věnovaná 120. výročí narození J. Hory. Ing. Tomanová kromě jiného potvrdila dnes takřka nehodnověrnou knihovnickou iniciativu oddělení vzácných tisků Městské knihovny v Praze v čele s vedoucí Pavlou Puršovou – odtud již na jaře byly vyžádány z rodin drobné předměty k oživení vitríny spolujubilantů – narozených jako knihovna před 120 lety – Josefa Hory a Vladislava Vančury, i malíře Josefa Šímy – na výstavě k 120. výročí Městské knihovny (Galerie Smečky 24, v Praze 1, do 19. listopadu). A skutečně: vitrína je přeplněna vzácnými tisky obou literátů, je v ní charakteristika jejich významu a v Horově polovině vidíme brýle, pouzdro na brýle, zápalky (byl kuřák) a kalamář s perem. Vitrína bezezbytku potvrzuje naplnění koncepce výstavy jako „průřez dějinami knižní kultury v úzké souvislosti s historickým vývojem středoevropského prostoru od 15. století po současnost“. Svědčí o tom například i publikace z roku 1947 k zahájení výstavy o životě a díle Josefa Hory v Národním muzeu s několika jeho básněmi. První z roku 1908 *Tak dlouho už...* a úplně poslední s názvem *Den,* v níž rezonuje atmosféra po osvobození Prahy v květnu 1945, kdy byl básník již těžce nemocen. Překvapí i citát z Horovy odpovědi J. Teigemu: „Já jsem musel odejít z komunistické strany proto, abych si prostě zachoval víru v socialismus.“ Oceňuji, že ve vitríně je uveřejněn i pramen-souvislosti s generačními diskusemi Avantgardy známé a neznámé.

Vančurovské vědomí souvislostí dostalo zelenou!

Jana Vacková

Evropan slováckého venkova

Do rodného kraje se malíř a grafik Jožа Uprka (1861-1940) vždy rád vracel z cest do Prahy, Paříže, Neapole, Benátek, Vídně, Dubrovníku, Balkánu, z Podkarpatské Rusi, ze Slovenska. Na výstavě v pražské Valdštejnské jízdárně k 150. výročí Uprkova narození jsou oslnivé obrazy – vedle zobrazení venkovské práce – včetně Poslední velké poutě u sv. Antoníčka, o níž francouzský kritik Alexandr při výstavě v pařížském Salonu napsal: „...je to scéna chvějivá, planoucí, červená, zelená, bělostná, vynikající pohybem a živým pozorováním a je politování hodné, že nemáme u nás tolik malířů, kteří by viděli a předváděli život vlastní země s takovým talentem jako tento cizinec.“

Výstava je otevřena do 22. ledna 2012.

(Vac)

Jožа Uprka: Poslední velká pouť u sv. Antonínka (olej). Nadace Moravské Slovácko.

Čech bulharským klasikem

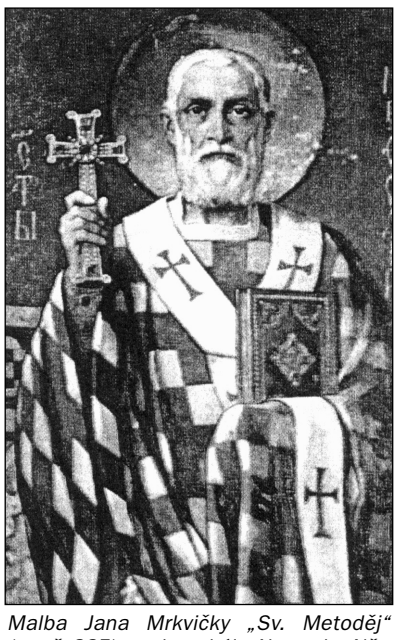
Čech **Jan Mrkvička -** v Bulharsku nazývaný jako Ivan Ferdinandov -, se stal v Bulharsku prvním Mistrem výtvarného umění. Proslul jako žánrový malíř zobrazující život lidu a zakladatel vzdělávání ve výtvarném umění poté, co bulharská země byla osvobozena od tureckého jařma (1878) ruskými vojsky a domobranci-opolčenci.

Narodil se 24. dubna 1856 ve Vidimi u Mělníka. Učil malbě v pražské Akademii a v Mnichově. Nedlouho po osvobození Bulharska se vydal – podobně jako stovky jiných Čechů – pomoci této zemi k urychlenému národnímu rozkvětu. Učil malířskému umění v Plovdivu a Sofii, stal se jedním ze zakladatelů Státní výtvarné Akademie a jejím prvním ředitelem (1896-1909).

Ve své vysoce oceňované realistické tvorbě zobrazoval poprvé bulharský národní folklor, všední dny bulharských venkovanů, jejich práci, radost i smutky, obyčeje, svátky a obřady. Maloval historické výjevy, byl znamenitým portrétistou, dokonce namaloval portrét Otce (kněze) Paisije, jednu z nejvýznamnějších osobností bulharských dějin, historika, mnicha chilendarského kláštera, jehož písemným dílem fakticky začíná bulharské národní osvobození (sám klášter na řeckém poloostrově Athosu zvaném „mnišská republika“ je považován za ohnisko obrození).

Vytvořením několika ikon spolupracoval Mrkvička také na výzdobě sofijské katedrály Alexandra Něvského zbudované jako vděk Rusku za osvobození. Podobně svým mistrovským štětcem zanechal po sobě památku v mauzoleu v Plevnu.

Do Čech se vrátil v roce 1923 a žil až do své smrti v Praze. S Bulharskem, které si zamiloval, však své styky nepřerušil. Zajížděl tam každým rokem na několik měsíců, aby pokračoval ve své umělecké práci. Oficiální Bulharsko ho povýšilo na svého národního klasika. V encyklopediích je označován za Bulhara českého původu. Až do své smrti byl dopisujícím členem Bulharské akademie věd.

Malba Jana Mrkvičky „Sv. Metoděj“ (zemř. 885) pro katedrálu Alexandra Něvského v Sofii

Po návratu do Čech se plně oddal práci na upevňování česko-bulharské vzájemnosti. Na jeho návrh byl v Praze založen spolek Bulharská sedjanka. Vypracoval dokonce jeho stanovy. V roce 1881 měla Sedjanka už přes osmdesát členů. Úzce spolupracovala s dalšími pražskými spolky slovanské vzájemnosti, jako byly Polskie kolo, Detva, spolek Slováků žijících v Praze, Russkij kružok, chorvatské sdružení Hrvat aj.

Sedjanka vyvíjela bohatou činnost: jazykové kurzy, besedy, taneční zábavy, přednášky o bulharské historii opírající se o knihy předního bulharisty prof. Konstantina Jirečka (Dějiny Bulharska, Cesty po Balkánu), který byl v letech 1880-1882 dokonce ministrem osvěty bulharské vlády. Sedjanka seznamovala s významnými osobnostmi bulharských dějin, jakými byli například revolucionář Vasil Levski, básník a revolucionář Christo Botev, spisovatel Ivan Vazov, spisovatel a revolucionář Ljuben Karavalov a mnozí další.

Bulharských večerů se zúčastňovali i čeští básníci, například vřelý přítel Bulharů Adolf Heyduk, Antonín Sova, Jaroslav Vrchlický, Eliška Krásnohorská a mnoho dalších, kteří už před založením Sedjanky projevovali k utlačovaným Bulharům sympatie a za Dubnového povstání v roce 1876, Turky barbarsky potlačeného, se postavili veřejně na stranu mučeného bratrského národa.

Jan Mrkvička zemřel v Praze 16. května 1938, zanechav po sobě úctyhodné umělecké a společenské dílo, nesmazatelnou stopu bratrských vztahů mezi dvěma slovanskými národy.

Jiří Stano

Stránku kultury řídí, rukopisy připravila a redigovala Jana Vacková.

Co (ne)víme o Kašubech

Kašubové – považovaní za potomky slovanských Pomořanů a žijící dodnes na pobřeží Polska (západně a severozápadně od Gdaňska) – jsou hrdí na své tradice, na svou svéráznou slovanskou řeč. Kašubština je jako jeden ze západoslovanských jazyků uznávána za samostatný jazyk. Polonistika ji až do r. 1990 považovala za polské nářečí. To se změnilo po politickém převratu v Polsku. Kašubština je podobná polabštině – tou se mluvilo ještě v 18. století v severních částech dolního Saska, a také se podobá polštině, od níž se ale foneticky dost liší. Jazykozpytci uvádějí, že slovenština je češtině (foneticky) bližší než kašubština polštině.

K rozvoji soudobého jazyka došlo v 19. století, kdy vznikaly kašubské romány, publicistika, slovníky a kdy se první ruští, polští a němečtí vědci věnovali popisu kašubštiny. Na německé straně chtěli dokazovat, že Kašubové nejsou Poláky, což urychlilo germanizaci Kašubů v západních Prusích... Historický boj Kašubů o přežití mezi Němci a Poláky, mezi touhou po jejich dávném teritoriu jako mostu k Východnímu Prusku anebo jako přístupu k moři se stává studijním materiálem o překonání germanizace či polonizace.

Kašubové jsou hrdí na zavedení kašubštiny do kašubských škol (v r. 1991), že jejich jazyk je podle zákona o menšinách v Polsku chráněn zákonem, že se kašubštině vyučuje ve více než 100 školách a skládají se z ní maturitní zkoušky.

Dvojjazyčně je například místní označení podél silnic. Kašubsky vysílá rozhlas. Televize vysílá reklamy v kašubštině. Po právu mohou být Kašubové hrdi na Donalda Tuska, Kašuba z Gdaňska, znovu ve funkci premiéra Polska. Stejně jako na nositele Nobelovy ceny spisovatele Güntera Grasse, syna kašubské matky.

Ing. Jaroslav Liška

Setkávání se slovanskou poezií: Černá Hora

Petar II. Petrovič Njegoš (1. 11. 1813-31. 10. 1851), národní černohorský a srbský básník a státník, od sedmnácti let byl vládcem Černé Hory, současně vladyka (pravoslavný biskup), zakladatel státní správy, podpůrce školství a kultury. Základem literární tvorby mu byla srbská lidová píseň a vysoká autorská invence. Zůstavil řadu básnických sbírek lidové slovesnosti, dramatické eposy, alegorické básně na témata: boj Černohorců za svobodu v době posledních náporů osmanských (tureckých) feudálů na jihovýchodní Evropu, Asii a severní Afriku, zobrazující historické události, úvahy o smyslu světa a osudu člověka. Z nich vyniká myšlenkově bohatý Paprsek mikrokosmu (1845) a jeho hlavní dílo je Horský věnec (1847), epické drama (v něm 40 osob a lid), literární skvost jižních Slovanů, posilující národní sebevědomí, přeložený do více než 20 jazyků. Njegoš v tomto díle vyjadřuje slovy Danily, staříčkého Stefana a dalších postav, své city a názory.

Igumen Stefan

(představený pravoslavného kláštera):

Obrana je se životem spjata!
Příroda vše opatřuje zbraní
proti moci, kterou nelze zkrotit,
proti nouzi, proti nedostatku:
ostří osin ochraňuje klasy,
trní brání oškubati růži...

Nadevším tím obrovitým zmatkem
vítězí vždy znovu vyšší rozum,
nepřipustí zlu nad sebou vyhrát,
jiskru hasí, zmiji hlavu drtí.
Muž je štítem ženě své a dětem,
lid je štítem národu a víře,
čest je slávou, snahou věci lidu!
Břímě své má každé pokolení.
Nová nouze novou sílu rodí,
pracovitost ducha posiluje,
velká tíseň hromy vyvolává –
v kameni se jiskra vznítí ranou,
ve skále by bez ní skryta byla!
Strádání je křesťanovou ctností;
pokušením zocelená duše
živí tělo ohněm elektrismu,
naděje pak duši s tělem pojí
jako kapku se sluncem pruh světla.
Co je člověk; a musí být člověk?
Stvořeníčko, které země klame.
Sám však vidí – země pro něj není.
Skutečnost je nad sen zmatenější?
Získá-li si člověk čestné jméno,
nezrodil se na zem bez příčiny;
a co by tu bez něj pohledával?
Pokolení, tys stvořeno k písni!
Víly věčně předhánět se budou
splétat věnce, jež vás budou hodny,
a vás příklad pěvce bude učit,
jak se písní nesmrtelnost slaví.
Stojíte teď před strastiplným bojem;
národ náš se zřekl sama sebe,
černý Mamon stal se jeho pánem –
padne na něj kletba beze ctnosti.
A co Bosna, půlka Albánie?
Vaši bratři po otci i matce,
jen být svorni, všeho dosáhneme!
Vám je sudbou vésti tíhu kříže
hrozné války s krajanem i cizím.
Trudný věnec, má však sladké plody!
Bez smrti není zmrtvýchvstání:
už vás vidím pod nádhernou rouškou,
národnost a čest jak vzkřísily se
a jak oltář k východu zas hledí
jak se před ním kadidla dým zvedá.
Když umřít třeba, slavně umírejte!

Přeložili Josef Hiršal a Oton Berkopec (in Horský věnec, Státní nakladatelství krásné literatury, Praha 1963)

(Vac)

HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE ● HISTORIE

Žukov ujistil Stalina: Moskvu nedáme!

Jeho historický výrok připomínají v knize Stalin – osud a strategie (vydala Molodaja gvardija, 2007) ruský historik Svjatoslav Rybas a jeho dcera spisovatelka Jekatěrina Rybasová. Před 70 lety – ve dnech bitvy o Moskvu zkrachovala Hitlerova „blesková válka" doslova několik desítek kilometrů před Kremlem.

Evropská část Sovětského svazu byla tehdy již z poloviny (!) pohlcena okupanty. Byl ztracen Donbas, agresoři měli na dohled Krym a Azovské moře. V Berlíně se už chvástali, že z hledisek vojenských bylo „sovětské Rusko poraženo".

Hitler s bleskovou válkou pospíchal. V září r. 1941 dal v blahé naději dokonce příkaz, aby se urychlily dodávky žuly ze Švédska, Norska a Finska, na které „spustil" navíc 30 milionů marek. Pro dovoz tohoto stavebního materiálu bylo již vybudováno speciální přístaviště pro tisíc dopravních lodí. Ze žuly chtěli nacisté vybudovat v Moskvě památník na počest německých zbraní.

Autoři vzpomínané ruské knihy, z níž jsme citovali: historik Svjatoslav Rybas a jeho dcera spisovatelka Jekatěrina Rybasová

Operace Tajfun mířila na Moskvu

Poté, co wehrmacht obsadil Kyjev, zamířil sebevědomě na Moskvu. Operace Tajfun, jak ji v Berlíně nazvali, začala 1. října a velel jí jeden z nejschopnějších německých generálů – Guderian. Jeho úkolem bylo obklíčit Moskvu ze severu i z jihu.

O pár dní později – 5. října – odvolává Stalin z Leningradu Žukova, aby se rozebral v situaci. Generálův názor nebyl příznivý. „Všechny cesty do hlavního města jsou otevřeny," mínil Žukov. Na obranu Moskvy měl již jen 90 000 mužů, k tomu 160 000 málo vycvičených domobranců. Jediným zdrojem čerstvých sil byl v té době Dálný východ – jednotky, jež doposud střežily sovětsko-japonské hranice v prostoru severní Číny.

Nelítostné boje u Moskvy si vyžádaly obrovské ztráty na lidech i materiálu. Oba ruští autoři otevřeně připouštějí, aniž by vysvětlovali podrobnosti, že více ztrát přinášela válka Rudé armádě. Od útoku 22. června 1941 padlo za půl roku do zajetí asi 3,4 mil. rudoarmějců, z nichž se konce ledna r. 1942 dožilo jen 1,4 mil. mužů.

Přehlídka vpravdě historická

Němci se tehdy v říjnu a listopadu 1941 přibližovali k Moskvě téměř závratnou rychlostí. Po Smolensku padla (12. října) Kaluga, o dva dny později Kalinin (Tver). V Kremlu vypukla téměř panika, neboť 12. října svolal Stalin do hlavního stanu poradu členů Státního výboru obrany, která rozhodla, aby byla okamžitě vyhlášena evakuace vlády. Byly zaminovány průmyslové závody, metro, mosty. Rozkaz opustit Moskvu se týkal i všech členů politického byra VKS (b). Zatím s jedinou výjimkou – Stalin se měl rozhodnout o něco později. Všechna práva týkající se obrany předal hlavní stan generálu Žukovovi, veliteli Západního frontu, a generálu Artěmjevovi, veliteli Moskevské oblasti.

Dokonce se začaly stavět zátarasy na Sadové okružní třídě – všeho všudy několik kilometrů od Kremlu.

Podle německého plánu Tajfun měla „blesková válka" skončit do poloviny října.

Ale byl už listopad a v předvečer tradičního sovětského svátku výročí Velké říjnové socialistické revoluce překvapil Stalin své okolí pokynem k neuvěřitelné akci: **stanice Majakovského musela být během několika hodin připravena pro slavnostní zasedání Moskevského sovětu, navíc na druhý den ohlásil hlavní stan i slavnostní přehlídku na Rudém náměstí.**

V metru měl projev sám Stalin. Právě tehdy opakoval památná slova: „Ať je nám v této válce příkladem hrdinství Alexandra Něvského, Dmitrije Donského, Alexandra Suvorova a Michaila Kutuzova." Vzpomněl i Lenina, když řekl: „Ať nás povzbudí vítězný prapor velikého Lenina!"

Přehlídka začala 7. listopadu v osm hodin ráno. Hustě sněžilo, německý nálet byl proto vyloučen. Vojáci připravení k slavnostnímu pochodu dostali příkaz: ať se stane, co se stane, držet ukázněně řadu a žádné nenadálé střelby se nepolekat.

Stalinův hlas promluvil z Moskvy do duší milionů šokovaných sovětských lidí. Bylo to velké morální povzbuzení pro všechen sovětský lid, když Stalin zůstává v Kremlu, znamená to, že z Moskvy se stala pevnost.

„Poslal (Stalina) do háje"

Ale vyhráno ještě nebylo. Ani tehdy, když už udeřil pravý ruský mráz, německý tlak nepolevil. Žukov ve svých pamětech poznamenal, že půda, ať se to dnes zdá jakkoliv, byla výhodou spíše pro útočící síly. Že německá armáda nestačila již obléknout své vojáky do teplého oděvu, je samozřejmě jiná otázka. O rudoarmějce bylo v tomto směru postaráno značně lépe.

Autoři zmíněné knihy nesmlčeli ani konflikty, k nimž v krajních chvílích docházelo i mezi Stalinem a Žukovem. Nejprudší výměna ostrých slov prý vybuchla jednoho dne, plného zoufalství, když Stalin zavolal do Žukovova štábu s nerealistickým požadavkem, aby se obránci pokusili o nějaký protiúder. Co Stalin říkal, není známo. Podle svědka si však můžeme dnes přečíst, jak se během rozhovoru tvářil Žukov: při telefonátu podrážděně zvedal obočí, zbledl a nakonec prý odsekl: „Přede mnou stojí dvě armády protivníka. Vím lépe, co mám udělat. Vy můžete rozestavovat cínové vojáčky a vést s nimi válku, jestli na to máte čas."

Moskva, 7. listopadu 1941. Z historické slavnostní přehlídky na Rudém náměstí pochodovali prý tito vojáci přímo na frontu. (Foto TASS)

Stalin také vybuchl, neboť Žukov si v té chvíli dovolil nedovolitelné: podle paměti A. T. Rybina, příslušníka Stalinovy ochrany, **vrchního velitele „poslal do háje"** (2. díl knihy Stalin: Osud a strategie, s. 329-330).

Na druhý den však Stalin zavolal první a tvářil se, jako by se nic nestalo: „Soudruhu Žukove, co je s Moskvou?" zeptal se. Včerejší incident byl jakoby odsunut stranou. Ale když vrchní velitel udílel za moskevskou bitvu vyznamenání, Žukovovo jméno prý ze seznamu vyznamenaných vyškrtl.

„Jestli posoudíme tuto událost z hlediska Historie," píší oba autoři nové ruské knihy, Stalin, který se v této chvíli zachoval tak trochu malicherně, neměl možná pro Žukova důstojnější vyznamenání. „Ostatně generál a později maršál dosáhl dvou vítězství najednou," poznamenávají autoři knihy, ze které citujeme: vyhrál jak nad hitlerovskými hordami, tak i nad samotným Stalinem.

Z té dramatické doby je však znám i jiný rozhovor Stalina se Žukovem, když vrchní velitel v nejkritičtější chvíli bojů o Moskvu položil Žukovovi otázku, zda si je jist, že Rudá armáda Moskvu udrží. Ptám se vás s bolestí v duši, řekl Stalin, řekněte mi to čestně jako komunista.

Žukov ho, jak je známo, ujistil, že **ano, Moskvu Rudá armáda nevydá**, k čemuž tehdy potřeboval „nemnoho" – dvě rezervní armády navíc a dvě stě tanků.

Maršál Vasiljevskij, jeden z velkých sovětských vojevůdců, připomněl ve svých memoárech Věc celého života, že německá blesková válka byla silně zbrzděna boji u Smolenska: „Blokování nepřátelské ofenzivy na hlavním – moskevském směru (u Smolenska) – byla pro nás velkým strategickým úspěchem."

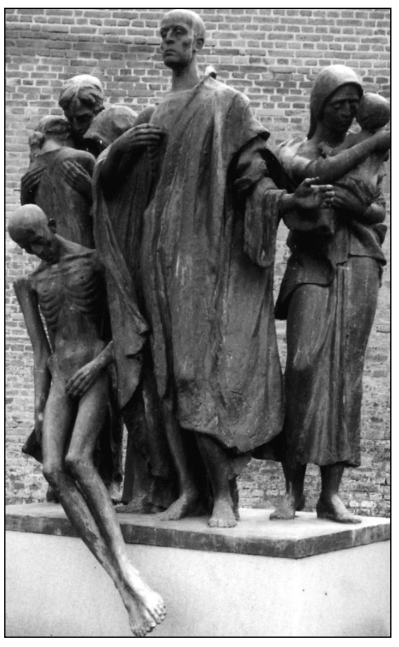
Protiofenziva: 6. prosince

Nejblíže se fašisté dostali k Moskvě 28. listopadu, když se ocitli až u kanálu Moskva-Volha, jižně od městečka Jachromy, několik desítek kilometrů do Kremlu. Francouzský televizní dokument Apokalypsa dokonce tvrdil, že německá vojska narazila na jednu linku moskevských tramvají.

V prvních dnech prosince německý útok sice pokračoval, ale nové čerstvé síly Rudé armády jej na čáře Lobňa-Krjukovo-Dědovsk-Zvenigorod-jezero Narskije prudy zadržely. Ale to už Žukov geniálně vycítil, že Němci melou u Moskvy z posledního, a 29. listopadu Stalinovi zavolal, že je čas s protiútokem. Hlavní stan jeho návrh téměř obratem ruky podpořil.

Protiofenziva začala 6. prosince ve tři hodiny ráno: slabší strana se pustila do silnější. **Do začátku nového roku byl wehrmacht vytlačen od Moskvy na 100-250 kilometrů.** Byla to doslova osudová bitva druhé světové války, svou osudovostí ji později zopakovaly bitvy u Stalingradu a u Kurska.

O nový útok na Moskvu se už do konce války Hitler na tomto úseku východní fronty nepokusil. Prosincová protiofenziva Rudé armády dala navíc velký poznatek: že německá armáda je porazitelná. (SV)

V terezínské Malé pevnosti se objevilo sousoší, které pro zdejší Národní památník vytvořil žel už zemřelý sochař L. Chochole (na sousoší je letopočet 1990). Bylo umístěno do těsné blízkosti popraviště. Po státním převratu ho nové vedení památníku odsunulo kamsi do zadního dvora, loni se však Chochole konečně dočkal. Pozdě, ale přece.
(Snímek pořídil Jiří Záleský z Prahy 4)

Z DOPISU: Na Mnichov nelze zapomenout

„Nelze zapomenout, že u kolébky mnichovské tragédie v září 1938 stály vedle fašizujících států spojenecká Francie a Anglie. Československo bylo obětí, která měla podle představ západních mocností uspokojit nacistické požadavky.

Naivní západní demokracie se v krátkosti času staly samy také cílem německé expanze. I přes delší časový odstup nelze na tuto zradu ani dnes zapomenout."

Z dopisu **Přemysla Votavy**,
místopředsedy České strany
národně socialistické

České děti v Artěku 2011

V pořadí již 10. ročník dětského festivalu **Změníme svět na krásnější,** ukrajinsky „Zminimo svit na kraše", proběhl letos ve dnech 20. 7.–1. 8. 2011 v mezinárodním centru Artěk na jižním pobřeží Krymu. Festivalu se zúčastnilo více než padesát zemí z celého světa, mezi nimi i delegace České republiky. Tu tvořili žáci základních a středních škol z Jindřichova Hradce a Havířova. Cesta vlakem z Prahy do Oděsy a dále do Simferopolu byla dlouhá a náročná, samotný pobyt nám ale vše vynahradil. Koupání v Černém moři, překrásné prostředí, spoustu nových přátel a možnost poznat kulturu a tradice mnoha zemí, to vše nám nabídl Artěk. České děti byly letos zařazeny do oddílu s dětmi z Kyrgyzstánu, takže si také zdokonalily své znalosti ruštiny. Na programu byla nejrůznější kulturní vystoupení, koncerty a soutěže, představení své země v rámci tzv. etnojarmarki, výlety do Gurzufu a Jalty.

Vyvrcholením festivalu byl velký závěrečný koncert, kterého se zúčastnil také bývalý ukrajinský prezident Leonid Kučma. Kromě pestré přehlídky pěveckých a tanečních výkonů nechyběl ani pozdrav z kosmické lodi a závěrečný nástup zástupců delegací všech zemí. Jsem moc ráda, že jsem měla příležitost zúčastnit se festivalu v Artěku. Byl to jedinečný a nezapomenutelný zážitek.

A to napsal o svém pobytu Kryštof Urban, žák jindřichohradeckého gymnázia:

„Artěk je krásné místo v úžasné krajině na břehu Černého moře.

Artěk je obklopen horami Adalárami.

Artěk je místo, kde jsem strávil velký kus prázdnin.

Artěk je místo setkávání lidí z mnoha zemí.

Artěk je místo, kde se mi moc líbilo a rád bych se tam ještě vrátil."

Jana Burianová, učitelka Gymnázia
V. Nováka v Jindřichově Hradci

Neušlo nám

■ Ne Lublaň, ale Záhřeb

V glose **Lublaň na straně Prištiny** nám v čísle 148 na str. 5 šotek zaměnil Záhřeb, jak správně mělo být, názvem hlavního města Slovinska. Slovinským přátelům a všem čtenářům se omlouváme. (red.)

■ Jak vznikl Budyšín

Poprvé je Budyšín připomínán v r. 1002 jako „civitas Budisin". Pojmenování se různě vysvětluje. Podle některých to znamená pohraniční místo, podle jiných je to pojmenování po slovanském knížeti Budissentiusovi, podle jedné pověsti na tom místě kněžna porodila dítě a její manžel se měl zeptat: „Bude syn?" Až do 15. století se používaly varianty pojmenování „Budissin", pak bylo hodně slovanských pojmenování germanizováno. Místo však bylo osídleno již v r. 800 př. Kr. Slovanský kmen Milcenů dobyl město v r. 1002. Ale dlouho nezůstal v rukách Lužičanů, neboť v r. 1031 se Budyšín dostal do rukou Poláků, po řadu let byla Horní Lužice v českých rukách. Když byl založen spolek šesti měst, bylo dočasně město obleženo husity, před kterými podle legendy město ochránil archanděl Michael. Proto byl postaven chrám sv. Michala. V Budyšíně byly velké věznice. Byli tam vězněni antifašisté Ernst Thälmann a novinář Julius Fučík. Budyšín je dnešním střediskem Lužických Srbů. Je zde Srbský ústav, vše zastřešuje Domowina, založená 1912 ve Vojerecích, dnes má přes 7000 členů. V Budyšíně v Srbském domě sídli Srbský rozhlas, ve městě je srbská restaurace.

■ Nový ruský zákon omezuje prodej piva

Prezident Dmitrij Medvěděv podepsal zákon, podle kterého se pivo považuje za alkohol a ne za „potravinu" jako dosud. Nyní je zakázána i reklama piva v televizi a na ulicích. Za posledních 15 let stoupla konzumace piva v Rusku na čtyřnásobek. Láhev piva byla levnější než Cola. Rusko ve výrobě piva se zařadilo mezi tři největší výrobce piva: za Čínu a USA. Velké pivovary v Rusku jsou kontrolovány zahraničními firmami. Nyní podle nových předpisů je zakázán od r. 2013 pouliční prodej piva; po 23. hodině prodejny nesmí prodávat žádný alkohol; pivo se smí pít jen v hospodách nebo doma. Nový zákaz postihne velké pivovary a maloobchodníky, neboť 25 % piva se prodávalo na ulici. Předpokládá se, že malé pivovary budou mít výhodu z nového zákona, jelikož velké pivovary produkují pivo v lahvích s konzervačními přísadami. naproti tomu malé pivovary dodávají čerstvé pivo podle vzoru Německa nebo České republiky.

Ruský trh pivem z 85 % ovládají mezinárodní podniky jako Carlsberg, InBev, Heineken, ERes a SABMiller. Rusové podle statistik v průměru ročně vypili 18 litrů čistého alkoholu.

■ Vary pevně v ruských rukách?

Rusové – jak tvrdí ve Weltu H. J. Schmidt – objevili Karlovy Vary pro sebe, mnozí přicházejí, aby zde zůstali. U klenotníků 80 % zákazníků tvoří Rusové, personál klenotnictví mluvívá perfektně rusky. Karlovy Vary bývaly ozdravovnou i pro ruskou šlechtu, dvakráte navštívil Karlovy Vary car Petr Veliký (1711 a 1712), býval doprovázen admirály, badateli, literáty. K. Vary navštívili též Goethe nebo Marx. V r. 2009 navštívilo Vary 33 500 Rusů a 13 500 Němců.

■ Ukradený nápis zrestaurován

V r. 2009 byl z koncentračního tábora Osvětim ukraden a těžce poškozen nápis s textem „Arbeit macht frei" (Práce osvobozuje). Zloději nápis nejen rozřezali na části, ale i kovovou trubku nápisu ohnuli a pak zlisovali. Nápis byl zrestaurován a byla o tom 18. 5. 2011 vydána zpráva.

Tento sloupek připravil
Ing. Jaroslav Liška

Stránku připravila a redigovala
Julie Masopustová

LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA ● LISTÁRNA

Milí čtenáři, děkujeme!

V jedné ze svých písemně vedených rozprav se čtenáři i spolupracovníky Slovanské vzájemnosti jsem uvedl, že žádný váš příspěvek, návrh nebo podnět nezůstane promarněn. Každý hlas, ať již v písemné či jiné podobě, najde své uplatnění v obsahu i v celkovém vyznění našeho časopisu. Dnes chci poděkovat v této souvislosti **Jaroslavu Švecovi z Havlíčkova Brodu**, jehož dopis jsme obdrželi už před několika týdny. Byl adresován redakční radě – a ta se hned na své první schůzi po prázdninovém období podrobně věnovala i tomuto ohlasu.

Jaroslav Švec se věnoval ve svém dopisu obsahu rozhovoru, který poskytl šéfredaktor Slovanské vzájemnosti Zdeněk Hoření Naší pravdě – periodiku vycházejícímu každé pondělí jako příloha Haló novin. Náš čtenář charakterizoval záznam z tohoto rozhovoru jako cenný doklad o osvobození Prahy v roce 1945 a doporučil, aby byl převzat ke zveřejnění ve Slovanské vzájemnosti. Pisatel dopisu potvrdil slova, jež zazněla v průběhu zmíněného rozhovoru: proti jakýmkoli lžím je třeba neúnavně a trpělivě bojovat – vždy jedině pravdou! Řečeno slovy našeho čtenáře, příkladem jak to činit je uvedený rozhovor.

Redakční rada Slovanské vzájemnosti i touto cestou děkuje J. Švecovi – váží si jeho ocenění. Po rozpravě však rozhodla, že fakta z rozhovoru, který už byl přichystán k převzetí, využije nikoli ve formě opakovaného publikování, ale k obdobnému zamyšlení při příležitosti, která nastane na přelomu letošního a příštího roku: v lednu 2012 vyjde totiž 150. číslo našeho časopisu – jde tedy o jakési polokulaté výročí, kdy si opět připomeneme, že k nejpodstatnějším směrům i úkolům Slovanské vzájemnosti patří šíření pravdy o naší národní historii a současnosti, o slovanských pramenech, z nichž vycházíme. K tomu se v lednu vyjádří, spolu se Zdeňkem Hořením, i všichni členové redakční rady.

A tak tedy nyní k dalšímu tématu, které mám na mysli – vlastně souvisí s tím prvním: k šíření pravdy o pramenech slovanské myšlenky, o dějinách vyznačujících cestu k dnešku a k budoucnosti, je vskutku potřebná trpělivost, která je příznačná i pro současný postup našich přátel z brněnského občanského sdružení Ochrana památníků osvoboditelů. Dejme proto v dnešní Listárně slovo **Oldřichu Svobodovi,** jednomu z představitelů tohoto celku! Budeme rádi, když obdobným způsobem se nám ozvou se svými zkušenostmi i další čtenáři. Již nyní jim chceme za jejich práci poděkovat.

Miloš Prošek

Chraňme historickou paměť

V Brně působí od února 2008 občanské sdružení Ochrana památníků osvoboditelů z roku 1945. Vzniklo jako odpověď na opakované vandalské útoky na památníky Rudé armády, motivované většinou politickým záměrem znevážit až zpochybnit rozhodující podíl Rudé armády na vojenské porážce hitlerovského Německa a osvobození Československa od německé nacistické tyranie. Iniciativa vzešla od brněnské Česko-ruské společnosti. Ustavení o. s. Ochrana památníků bylo podpořeno vlasteneckými sdruženími v Brně, mj. Klubem českého pohraničí, Vlasteneckým sdružením antifašistů, Čs. společností vojenské historie, Českým svazem bojovníků za svobodu a dalšími, z nichž se některá stala kolektivními členy sdružení. Předsedkyní byla zvolena Dobromila Kosinová. Jako sdružení jsme svedli úspěšný boj se skupinou antikomunistů, stoupenců ODS v městské části Královo Pole, která opakovaným poškozováním a hanobením místního Památníku Rudé armády, u kterého je pochováno 326 rudoarmějců, usilovala o změnu jeho původního vzhledu a zrušení jeho statutu jako Národní kulturní památky. Její požadavky nalezly bohužel podporu u vedení městské části i radních města Brna, kteří podali dva návrhy na „odpamátnění" památníku. Napsali jsme protestní dopis ministru kultury. Oba návrhy na „odpamátnění" byly Ministerstvem kultury ČR zamítnuty. Též hrubé odstranění hvězdy se srpem a kladivem z památníku, prý symbolu zločinného komunismu a ne Rudé armády, nepřetrvalo dlouho. Pod tlakem protestních dopisů a petice našeho sdružení, jednoznačného stanoviska Generálního konzulátu RF v Brně o pěticípé hvězdě se srpem a kladivem jako platném symbolu Rudé armády, byla účelově vyvolaná polemika po několika letech ukončena, památník opraven a opět nese pěticípou hvězdu se srpem a kladivem, ztvárněnou tentokrát plasticky v kovu autorem ing. arch. H. Čadílkem.

Naší další snahou bylo vrátit do povědomí veřejnosti památné místo Bratislavsko-brněnské operace, místo bývalé pozorovatelny velitele 18. gardového střeleckého sboru gen. Afonina poblíž Křepic. Na tuto pozorovatelnu vystoupil dne 23. dubna 1945 maršál Malinovskij, aby odtud vydal rozkaz k zahájení konečného útoku 2. ukrajinského frontu k osvobození města Brna. Na místě pozorovatelny byla z iniciativy obce Křepice za podpory okresu Břeclav zahájena v roce 1984 stavba Památníku Bratislavsko-brněnské operace, který zahrnoval promítací sál-muzeum, unikátní rozhlednu v podobě geodetické kopule, plochy pro vystavení bojové techniky a přístupovou cestu. Stavba byla na přelomu let 1989/1990 krátce před dokončením z čistě ideologických emocí zastavena a po 20 let ponechána svému osudu. Bylo prostavěno 6 mil. tehdejších Kčs. Přitom by to tehdy bylo daleko rozumnější stavbu dokončit a o jejím dalším využití rozhodnout s ohledem na nové politické poměry. Během uplynulých let se ozývaly nejedny kritické hlasy nad chátrajícím objektem.

Na jaře 2010 jsme podpořili názor starosty Křepic, že je třeba alespoň dostavět rozhlednu s pamětní síní a předat je k veřejnému užívání. Dopisem jsme oslovili hejtmana JMK a vedení Mikroregionu Hustopečsko s výzvou na podporu iniciativy k účelnému využití rozestavěného objektu. Bohužel, pokusy o získání dotace z fondů EU selhaly a odhady nákladů na dostavbu rozhledny přesahují možnosti jak Křepic, tak i Hustopečí. Vyvolali jsme další iniciativu, a to postavit na památném místě kamenný památník s pamětní deskou připomínající historickou událost, ke které došlo 23. dubna 1945. Zastupitelstvo obce Křepic tento záměr schválilo a rozběhly se přípravné práce. Iniciativa nalezla podporu mezi občany a činiteli kraje. Napomohla tomu dvě setkání občanů u rozhledny, pořádaná námi a obcí Křepice ve výročním dnu 23. dubna v minulém a letošním roce. Setkání se kromě členů a příznivců do iniciativy zapojených občanských sdružení zúčastnili i činitelé z Jihomoravského kraje a Břeclavi. Podporu záměru postavit u rozhledny památník vyjádřil hejtman JMK Michal Hašek, který se setkání občanů v tomto roce osobně s doprovodem zúčastnil. Cesta je otevřená. Pamětní deska s vyrytým textem je již hotova a zaplacena z prostředků Čs. společnosti vojenské historie Vlastimila Schildbergera. Obec zajišťuje další práce, aby památník mohl být odhalen veřejnosti příští rok v den 67. výročí zahájení konečného útoku na Brno.

Naše sdružení pokračuje v dalších akcích na obhajobu osvoboditelské mise Rudé armády. Každoročně pořádáme ve výročních dnech narození a úmrtí maršála R. J. Malinovského pietní vzpomínku s položením květin u jeho památníku v Brně. Jako spolupořadatelé se zúčastňujeme pietního aktu ke dni osvobození Brna na čestném pohřebišti Rudé armády v Brně. V nedávné době jsme odeslali dopis primátoru statutárního města Brna a hlavního města Prahy s návrhy na rozšíření historické prezentace o Rudé armádě ve výročních dnech osvobození uvedených měst od německé nacistické okupace.

(Poznámka redakce: této aktivitě se nyní ve Slovanské vzájemnosti pravidelně věnujeme.)

Oldřich Svoboda,
o. s. Ochrana památníků osvoboditelů z roku 1945, Brno

(Přetisk z Renčínovy „Sametové čítanky")

Stránku Listárna řídí a rediguje Miloš Prošek.

Blahopřejeme!

- **Josef Prošek** v Jirkově oslaví 1. listopadu 86. narozeniny.
- **Helena Hendrychová**, aktivistka z Prahy, oslaví své 77. narozeniny 2. listopadu.
- **Jiřina Chloubová** z Postoloprt své 75. narozeniny oslaví 3. listopadu.
- **Drahoslava Oberdörperová** v Plzni oslaví 7. listopadu 70 let.
- **Lydie Vernerová** z Prahy 8, spolupracovnice prof. Chvály, se dožívá 8. listopadu 89 let.
- **Stanislav Bršlica**, člen NR KČP ze Znojma, své 80. narozeniny oslaví 9. listopadu.
- **Bohuslav Handl**, aktivista v Bašce a v Praze, oslaví 11. listopadu 86 let.
- **Karel Dostál** z Řevnic, člen předsednictva SV ČR a redakční rady SV, oslaví 15. listopadu 77. narozeniny.
- **Karel Janda** z Prahy, předseda NR KČP, oslaví 72. narozeniny 16. listopadu.
- **Eva Mayerová** v Jirkově své 77. narozeniny oslaví 18. listopadu.
- **Jaroslav Eim**, dlouholetý čtenář SV, se dožívá 19. listopadu 80 let.
- **Michal Námisňák** v Praze, spoluzakladatel SV ČR, se dožívá 20. listopadu 85 let.
- **Bořivoj Zaspal** v Jirkově se dožívá také 20. listopadu 82 let.
- **František Dosoudil,** aktivista v Pardubicích, se dožívá 21. listopadu 85 let.
- **František Mašek** v Praze se dožívá 23. listopadu 80 let.
- **Zdeněk Klanica**, přední vědec v oblasti slavistiky, se dožívá v Brně 28. listopadu 73 let.
- **Rudolf Volný** z Vyškova, ved. tajemník OV KSČM, oslaví 29. listopadu 55. narozeniny.
- **Dodatečně:** Zasloužilá umělkyně **Štěpánka Ranošová** z Ostravy oslavila 14. října 85. narozeniny.

Všem jmenovaným i nejmenovaným oslavencům blahopřejeme!

Po stopách pochodu smrti

Letos v květnu se v Choustníkově Hradišti opět konalo pietní shromáždění k 66. výročí pochodu smrti z koncentračního tábora Gross Rosen u polského městečka Rogoźnica do Josefova, městské části Jaroměře. Právě odtud měl být na sklonku druhé světové války transport vězňů odvezen do koncentračního tábora Flossenbürg. K. H. Frank však pochod přes území tzv. protektorátu nepovolil, a tak celý transport se vracel od protektorátní hranice v Heřmanicích u Kuksu zpět do Trutnova. V Choustníkově Hradišti umožnil velitel transportu odvoz vysílených, nemocných vězňů na povozech. Toho využilo 179 vězňů k útěku, ti však byli za Choutníkovým Hradištěm ubiti a postříleni. Dnes jsou jejich ostatky uloženy ve společném hrobu pod památníkem obětem pochodu na hřbitově v Choustníkově Hradišti.

Klub českého pohraničí Královéhradeckého kraje, obec Choustníkovo Hradiště a Královéhradecký krajský úřad uspořádaly uvedené mezinárodní pietní shromáždění k uctění památky obětí tohoto masakru, které se koná každoročně, již podeváté. Záštitu nad zmíněnou akcí, jež se koná s výraznou podporou Armády České republiky a Českého svazu bojovníků za svobodu, převzal královéhradecký hejtman Bc. Lubomír Franc. Čestnou stráž u památníku zabezpečují členové klubů vojenské historie v dobových uniformách. Součástí pietního aktu se rovněž stal třetí ročník cyklistické jízdy nazvané Paměť národa. Jízda vždy začíná u brány bývalého koncentračního tábora Gross Rosen a kopíruje trasu někdejšího pochodu smrti. Opět se jí zúčastnili její zakladatel ing. Zdeněk Horský, Hana a Roman Bezděkovi.

Tentokrát nám počasí, oproti loňsku, přálo. Už v sedm hodin jsme se setkali na parkovišti u bývalého koncentračního tábora Gross Rosen s přítelem Miroslavem Holčou, členem organizace Českého svazu bojovníků za svobodu z Broumova, zástupcem okresu Náchod. Po krátké prohlídce muzejní expozice a kamenolomu, kdy nás opět přepadla ta neskutečná hrůza utrpení, jsme položili květiny u památníku zdejších obětí nacistického teroru. Plni dojmů a odhodlání jsme o půl deváté nasedli na kola a vyrazili po stopách pochodu smrti. Pro představu o obtížnosti jízdy dlouhé 102 km jen několik údajů: Rogoźnica se nachází v nadmořské výšce 220 metrů, během trasy jsme vystoupali 1169 výškových metrů.

Po celou cestu jsme měli na mysli nesmírné utrpení 9000 vězňů, kteří absolvovali tuto trasu v únorových mrazech, ve velmi vetchém vězeňském oblečení a v chatrné obuvi, navíc s minimem stravy. Jejich pochod nedoprovázel zpěv ptáků jako naši jízdu, zato však bití a řev esesmanů, štěkot psů. Během jízdy na kolech nás doprovázel svým vozem přítel M. Holča, pomáhal nám morálně i materiálně.

V 15 hodin jsme posléze dorazili k motorestu Výšinka, asi pět kilometrů od památníku, kde na nás čekali členové cyklistického oddílu z Choustníkova Hradiště. Ti pak s námi absolvovali závěrečný úsek jízdy.

V cíli jsme společně s mnoha domácími i zahraničními delegacemi položili v 16 hodin věnce i kytice k pylonu památníku obětem pochodu smrti. S hlavním projevem tu vystoupil předseda občanského sdružení Vojáci proti válce plk. v.v. Jiří Bureš. Ve svém vystoupení odsoudil kromě jiného největšího původce novodobých válek, motivovaných především ekonomickými a politickými zájmy – vládnoucí kruhy Spojených států.

Chci poděkovat ing. Pavlu Bezděkovi za odvoz cyklistů do Polska a příteli Miroslavu Holčovi za obětavý doprovod během naší cesty. Doufám, že v příštím roce uvítáme mezi sebou víc zájemců o absolvování popisované cyklistické trasy. Pietní shromáždění uskutečníme v příštím roce, pod vedením Klubu českého pohraničí Královéhradeckého kraje, už podesáté.

Roman Bezděk, KČP Trutnov
Snímek: **Miroslav Holča,** ČSBS Broumov

Další podrobnosti o činnosti SV ČR přináší zpravodajství na webu
http://slovanvyborcr.hostuju.cz **Pavel Rejf**

Cenzura mlčením

Nevím, zda čtenáři znají časopis History, vydávaný v Praze 10. V čísle 2 vyšel loni v tomto periodiku příspěvek z pera Jarmily Mevald Vodičkové. V článku o obětech heydrichiády se autorka zamýšlí nad tím, proč se Vančura nezachránil před popravou emigrací, byla však k němu vcelku milosrdná. Dále uvádí medailonky odbojářů různého zaměření, v nichž už milosrdnost zpravidla chybí. To se týká především Julia Fučíka, o němž autorka píše jako „komunistické legendě", což se ovšem týká až poválečné doby, kdy už byl tento odbojář po smrti: ani slovíčko neuronila o jeho Reportáži, která je výjimečným literárním dílem o protihitlerovském odboji v celé Evropě. Jak je vidět, cenzurou se může stát i zamlčování faktů.

Josef Bílek, Jindřichův Hradec

SLOVANSKÁ VZÁJEMNOST č. 148/2011, cena 8 Kč.
Zakladatel: prof. Ing. Břetislav Chvála, DrSc.
Vydavatel: JUDr. Jaroslav Weber, Dürerova 2, 100 00 Praha 10.
Řídí redakční rada: Zdeněk Hoření (šéfredaktor), Karel Dostál, Eva Holečková, Stanislav Hrzina, Jan Jelínek, Julie Masopustová, Miloš Prošek, Jiří Stano, Mirko Svoboda, Jana Vacková.
Rukopisy přepsala Mgr. Libuše Koukalová, distribuci vede Alexandr Pospíšil.
Redakce a administrace: Slovanský výbor ČR, Politických vězňů 9, 111 21 Praha 1, III. patro, kabinet č. 147, tel./fax: 222 897 261, internetová adresa: http://slovanvyborcr.hostuju.cz.
Adresa e-mail: slovanvyborcr@volny.cz. Nevyžádané rukopisy nevracíme.
Příspěvky zaslané redakci nemusí vždy vyjadřovat její stanovisko.
Redakce si vyhrazuje právo úpravy příspěvku. Uzávěrka čísla dne 24. 10. 2011.
Časopis registrován na MK ČR pod reg. č. 8038.ISSN-1212-3315.